

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

Διπλωματική Εργασία

**Τα κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης: Απόψεις γονέων παιδιών
προσχολικής ηλικίας για τη λειτουργία τους και τη σημασία τους,
κατά τη μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο**

Της

Πολυξένης Μάλλιου (Αρ. Μητρ.: 958)

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιωάννης Θωΐδης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΔΜ

Βαθμολογητές: Ιορδανίδης Γεώργιος, Καθηγητής ΠΔΜ

Παπαδοπούλου Βασιλική, Καθηγήτρια ΠΔΜ

ΦΛΩΡΙΝΑ, 2020

Copyright © Μάλλiou Πολυξένη, 2020.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν στη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Μάλλιου Πολυξένη

A.E.M.: 958

Ηλεκτρονική διεύθυνση: Pamall1@hotmail.gr

Έτος εισαγωγής: 2018

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: “Τα κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης: Απόψεις γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη λειτουργία τους και τη σημασία τους, κατά τη μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο”.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία 18-10- 2010

Ο/Η δηλών/ουσα

Μάλλιου Πολυξένη

Συντομογραφίες

Ε.Ε.Τ.Α.Α.: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης

ΚΔΑΠ: Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών

ΚΔΑΠ –ΑΜΕΑ Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών-Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες

ΚΔΑΠμεΑ : Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία

ΚΕΘΙ: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας

Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Τ.Α. : Τοπική Αυτοδιοίκηση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο :	13
ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΛΑΠ.....	13
1.1. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΛΑΠ): Εννοιολογική αποσαφήνιση, σκοποί και λειτουργία των ΚΛΑΠ.....	13
1.2. Θεσμικό πλαίσιο λειτουργία των ΚΛΑΠ.....	15
1.3. Οργάνωση και Διοίκηση των ΚΛΑΠ.....	17
1.4. Το έργο και οι δραστηριότητες των ΚΛΑΠ.....	19
1.5 Η σημασία των ΚΛΑΠ για τη μετάβαση των νηπίων από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο.	22
1.5.1 Ο όρος μετάβαση: εννοιολογική αποσαφήνιση.	22
1.5.2 Η σημασία των ΚΛΑΠ για τη μετάβαση των νηπίων στο Δημοτικό Σχολείο	23
1.5.3 Ο ρόλος της οικογένειας κατά τη φοίτηση των παιδιών τους στο ΚΛΑΠ...26	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο :	28
ΜΕΤΑΣΧΟΛΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (AFTER SCHOOL PROGRAMMS).....	28
2.1 Μετασχολικό πρόγραμμα: εννοιολογική προσέγγιση	28
2.2 Τα οφέλη των παιδιών από τη συμμετοχή τους στα μετασχολικά προγράμματα	30
2.3 Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική λειτουργία των μετασχολικών προγραμμάτων.....	33
2.4 Ερευνητικά δεδομένα για τη μη τυπική εκπαίδευση	35
Β' ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	37
1.1.Σκοπός και στόχοι της έρευνας	37
1.2.Ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές υποθέσεις	38

1.3. Συμμετέχοντες	39
1.4. Μέσα συλλογής δεδομένων. Ερευνητικό εργαλείο.....	39
1.5. Διαδικασία συλλογής δεδομένων	42
1.6. Μέθοδος στατιστικής ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων.....	42
1.7 Εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο:	45
Αποτελέσματα της έρευνας	45
Περιγραφική στατιστική	45
2.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά	45
2.2 Χρονική διάρκεια συμμετοχής στο ΚΔΑΠ	46
2.3 Συχνότητα παροχής βοήθειας για τις υποχρεώσεις του σχολείου.....	47
2.4 Σημαντικότητα δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ	47
2.5 Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά	47
2.6 Λόγοι παρακολούθησης προγραμμάτων των ΚΔΑΠ	48
2.7 Η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών	48
2.8 Η επίδραση των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες	49
2.9 Προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ	49
2.10 Ικανοποίηση και κούραση των παιδιών από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ	50
2.11 Η αποτελεσματικότητα λειτουργίας των ΚΔΑΠ.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:	56
Συζήτηση των αποτελεσμάτων.....	56
3.1 Δημογραφικά στοιχεία	56
3.2 Συμμετοχή των παιδιών σε Σημαντικές δραστηριότητες	56
1 ^ο ερευνητικό ερώτημα	56
3.3 Λόγοι παρακολούθησης των ΚΔΑΠ	57

3.4 Η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών	58
3.5 Η συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες;	59
3.6 Τα προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ	59
3.7 Η συμβολή των ΚΔΑΠ στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση και η σημασία των ΚΔΑΠ για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:	61
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	61
4.1 Συμπεράσματα.....	61
4.2 Προτάσεις μελλοντικών ερευνών.....	63
4.3 Περιορισμοί της έρευνας	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65
Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία	65
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία	66
Νομοθεσία	69
Παράρτημα Ι	70
Παράρτημα ΙΙ.....	76

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα ερευνητική εργασία έχει τίτλο «Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης και η σημασία τους κατά την μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. (Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης. Απόψεις γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας)». Κύριος σκοπός της εργασίας ήταν η διερεύνηση των απόψεων των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη σημασία των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών τους από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. Επιμέρους στόχοι της έρευνας ήταν η καταγραφή των δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ, οι λόγοι για τους οποίους συναινούν οι γονείς στη φοίτηση των παιδιών τους σε αυτά, η επίδρασή τους στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους, η συμβολή τους σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες και η ανάδειξη των προβλημάτων που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια έξι μηνών από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούλιο με ποσοτική προσέγγιση και με ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Στην έρευνα συμμετείχαν 154 γονείς παιδιών που φοιτούν σε δεκατέσσερα (14) ΚΔΑΠ των νομών Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας και Γρεβενών. Με την ολοκλήρωση της ανάλυσης και επεξεργασίας των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν διαπιστώθηκε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ συμβάλλει ουσιαστικά και καθοριστικά στη μετάβαση των παιδιών τους από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. Ακόμη διαπιστώθηκε η σπουδαιότητα των προγραμμάτων που υλοποιούνται στα ΚΔΑΠ καθώς προσφέρουν κοινωνικό έργο στις οικογένειες συμβάλλοντας παράλληλα στην ακαδημαϊκή και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους.

Abstract

The present research paper is entitled "Creative Employment Centers and their importance during the transition from Kindergarten to Primary School. (The Creative Employment Centers. Views of parents of preschool children)". The main purpose of the work was to investigate the views of parents of preschool children on the importance of KDAP in the transition of their children from Kindergarten to Primary School. Individual objectives of the research were to record the activities of KDAP, the reasons why parents consent to their children attending them, their impact on the academic development and psycho-social development of their children, their contribution to cooperation with parents and local actors and the emergence of problems that hinder the proper functioning of KDAP. The survey was conducted over a period of six months from February to July with a quantitative approach and a questionnaire with a research tool. The research involved 154 parents of children attending fourteen (14) KDAP in the prefectures of Kastoria, Kozani, Florina and Grevena. With the completion of the analysis and processing of the collected data, it was found that the operation of KDAP contributes substantially and decisively to the transition of their children from Kindergarten to Primary School. It was also noted the importance of the programs implemented in KDAP as they offer social work to families while contributing to the academic and psycho-social development of their children.

Λέξεις-κλειδιά: ΚΔΑΠ, Κοινωνική Εκπαίδευση, (Community Education), μετάβαση, μετασχολικά προγράμματα, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος ΟΤΑ (Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης) αναφέρεται σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία έχουν καθορισμένη δημογραφική και γεωγραφική διάσταση, διαθέτουν οικονομική αυτοτέλεια με κύριο σκοπό την διοίκηση και διαχείριση των τοπικών υποθέσεων, ενώ τα όργανα που τον απαρτίζουν εκλέγονται μέσα από καθολική ψηφοφορία των δημοτών κάθε περιφέρειας (ΟΤΑ Α΄ Βαθμού, 2011). Κάθε ΟΤΑ έχει ένα ευρύ πεδίο δράσης και αυξημένες αρμοδιότητες που παραχωρήθηκαν από την πολιτεία. Τα τελευταία χρόνια οι ολοένα διογκούμενες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές στη δομή των δήμων προκάλεσαν πολλές κοινωνικές αλλά και κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στις οποίες δεν έμειναν αδιάφοροι οι τοπικοί δήμοι με αποτέλεσμα την ανάληψη ανάλογων ευθυνών και δράσεων (Decker et al., 2005). Παράλληλα οι νέες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές συνέβαλαν στη μείωση του οικογενειακού εισοδήματος με συνέπεια την στροφή των οικογενειών στις δημόσιες δομές αγωγής και εκπαίδευσης (Θωΐδης, 2004). Συνέπεια των κοινωνικών μεταβολών και εκπαιδευτικών αναγκών των δημοτών ήταν ο σχεδιασμός δράσεων με κοινωνικό χαρακτήρα από τους ΟΤΑ και η δημιουργία της Κοινοτικής Εκπαίδευσης που αποτελεί μία κοινοτική εκπαιδευτική δράση στο πλαίσιο αναγνώρισης της αλληλεξάρτησης σχολείου, οικογένειας και κοινότητας (Decker et al., 2005).

Η Κοινοτική Εκπαίδευση και τα κοινοτικά σχολεία προσφέρουν ένα πλούσιο περιβάλλον μάθησης για τους μελλοντικούς ενήλικες στην Ευρώπη, σύμφωνα με τον Job Van Velsen. Γενικότερα στον χώρο της Κοινοτικής Εκπαίδευσης κυριαρχούν όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια ουμανιστικές απόψεις και της αποδίδουν δημοκρατικό και ολιστικό χαρακτήρα. Η Κοινοτική Εκπαίδευση παίρνει σταδιακά τον χαρακτήρα της λαϊκής επιμόρφωσης με βασικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά:

- Επικεντρώνεται στις καθημερινές εμπειρίες των ατόμων.
- Στοχοθετεί στην κοινωνική αλλαγή και σε μια πιο δίκαιη κοινωνία.
- Αποκτά όλο και περισσότερο και έντονο πολιτικό περιεχόμενο και διαμορφώνει κριτική σε όλα τα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα και στο status quo.

- Διατηρεί τη μορφή μιας συλλογικής παιδαγωγικής και εστιάζει στην οργάνωση, τη λειτουργία και τη δράση της ομάδας.
- Στοχεύει στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την κοινωνική δράση. (Mayo, 2005, σελ.108)

Γενικότερα η Κοινοτική Εκπαίδευση (Community Education) μαζί με τη λαϊκή επιμόρφωση τάσσονται υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης, των κοινωνικών κινημάτων και συμφερόντων, μάχονται ενάντια στην ανισότητα και στη διάκριση κάθε μορφής και αποτελούν ένα ευρύτερο μέρος αγώνα για περισσότερη δημοκρατία και δικαιοσύνη. Άλλωστε οι ελλείψεις και τα κενά γνώσεων και δεξιοτήτων των μελών μιας κοινότητας καθιστούν αφετηρία δράσης το σημείο από το οποίο ξεκινάνε τα άτομα, το σημείο στο οποίο βρίσκονται τα άτομα τη δεδομένη στιγμή αλλά και τον τρόπο με τον οποίο τα ίδια τα άτομα αντιλαμβάνονται και αντιδρούν στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές τους ανάγκες. Έτσι οριοθετείται το πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής πράξης και διαδικασίας που βασίζεται στον διάλογο και στον αμοιβαίο σεβασμό μέσα στην κοινότητα (Crowther και άλλοι,2005)

Στο πλαίσιο των στόχων υλοποίησης Κοινοτικής Εκπαίδευσης στις αρχές της δεκαετίας του '80 δημιουργήθηκαν σε ορισμένες πόλεις τμήματα με σκοπό την απασχόληση των παιδιών γονέων που εργάζονται καλύπτοντας κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες. Κύριος σκοπός της Κοινοτικής Εκπαίδευσης ήταν η καταπολέμηση της ανισότητας και των κοινωνικών διακρίσεων και η εφαρμογή των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας (Θωίδης & Χανιωτάκης, 2007). Τα τμήματα που δημιουργήθηκαν εξελίχθηκαν στη συνέχεια σε ΚΔΑΠ για παιδιά προσχολικής εκπαίδευσης και στη συνέχεια δημοτικής εκπαίδευσης (Θωίδης & Χανιωτάκης, 2007).

Στην παρούσα εργασία μελετήθηκε η σημαντική αποστολή των ΚΔΑΠ στην απασχόληση των παιδιών προσχολική ηλικίας και την προσφορά μορφωτικού και παιδαγωγικού έργου προς όφελος των παιδιών και των οικογενειών τους. Στη συνέχεια διερευνήθηκαν οι απόψεις των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη σημασία των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών τους από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. Στο πρώτο μέρος που αποτελεί τη θεωρητική προσέγγιση της εργασίας μελετάται η εννοιολογική αποσαφήνιση, ο σκοπός και η λειτουργία των ΚΔΑΠ και παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΚΔΑΠ. Ακόμη αναφέρεται ο τρόπος οργάνωσης και διοίκησης και παρουσιάζονται τα έργα και οι

δραστηριότητες των ΚΔΑΠ. Στη συνέχεια αναφέρεται η σημασία των ΚΔΑΠ για τη μετάβαση των νηπίων από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο και τονίζεται ο ρόλος της οικογένειας κατά τη φοίτηση των παιδιών τους στο ΚΔΑΠ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται τα μετασχολικά προγράμματα, αναφέρονται τα οφέλη των παιδιών από τη συμμετοχή τους σε αυτά και οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική λειτουργία των μετασχολικών προγραμμάτων. Ακόμη αναφέρονται ορισμένα ερευνητικά δεδομένα για τη μη τυπική εκπαίδευση σε ξένες χώρες και την Ελλάδα.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας πραγματοποιείται η ερευνητική προσέγγιση και περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας, αναφέρονται ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα και οι ερευνητικές υποθέσεις, οι συμμετέχοντες, τα μέσα συλλογής δεδομένων και η μέθοδος στατιστικής ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων. Κατόπιν περιγράφονται τα στοιχεία που εξασφαλίζουν την εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας. Ακολούθως παραγράφονται τα αποτελέσματα της έρευνας και γίνεται η συζήτηση των αποτελεσμάτων. Τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα, οι προτάσεις για μελλοντικές έρευνες και οι περιορισμοί της παρούσας έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΔΑΠ

1.1. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ): Εννοιολογική αποσαφήνιση, σκοποί και λειτουργία των ΚΔΑΠ.

Ο όρος **ΚΔΑΠ** αναφέρεται σε ένα **Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών** και αφορά σε έναν παιδαγωγικό χώρο που έχει ως κύριο σκοπό τη δημιουργική απασχόληση των παιδιών προσφέροντας σε αυτά διασκέδαση και χαρά μέσα από ποικίλες παιδαγωγικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με το νόμο τα ΚΔΑΠ στεγάζονται σε κτιριακές εγκαταστάσεις των Δημοσίων Σχολείων και ανήκουν στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Νομικών Προσώπων αυτών, ενώ η λειτουργία τους εκτείνεται πέραν του διδακτικού ωραρίου ή του διευρυμένου διδακτικού ωραρίου. Επιπλέον η λειτουργία των ΚΔΑΠ μπορεί να επεκτείνεται και «κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της λήξης του διδακτικού έτους και της έναρξης του επομένου με εξαίρεση των ημερών Σαββάτου, Κυριακής και γενικά των σχολικών αργιών» (Εφ.της Κυβερνήσεως, Αριθμ. 146419/Δ1)

Τα **ΚΔΑΠ** αποτελούν μονάδες στις οποίες απασχολούνται δημιουργικά παιδιά ηλικίας 5 έως 12 ετών, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της ημέρας. Επίσης τα ΚΔΑΠ αποτελούν χώρους ψυχαγωγίας, εκπαίδευσης, καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης των παιδιών. Είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου τα οποία παρέχουν στα παιδιά τη δυνατότητα να αξιοποιούν δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους. Διοικητικά λοιπόν ανήκουν στην δημοτική κοινωφελή επιχείρηση του κάθε Δήμου, η οποία έχει την ευθύνη για την ολοκληρωμένη και άρτια οργάνωση, αλλά και τη σωστή και απρόσκοπτη λειτουργία τους και είναι υποχρεωμένη πάντα να υπακούει και να ακολουθεί τις εκάστοτε παρεχόμενες οδηγίες από την αρχή που εποπτεύει όλη αυτή τη λειτουργία, αλλά και να παρέχει και να εξασφαλίζει όλες εκείνες τις διευκολύνσεις στις υπηρεσίες που ασκούν και διενεργούν ελέγχους για την ορθή λειτουργία των ΚΔΑΠ (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: Άρθρο 1).

Εξάλλου τα ΚΔΑΠ είναι συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και τον Κρατικό προϋπολογισμό και γενικότερα εντάσσονται στη δράση που ονομάζεται «εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής», η οποία υλοποιείται από την **Ελληνική Εταιρεία Τοπικής**

Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.). Όλο αυτό το πρόγραμμα απευθύνεται σε εργαζόμενες και άνεργες μητέρες, οι οποίες επιθυμούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και τους παρέχει δωρεάν παραμονή των παιδιών τους σε έναν χώρο ο οποίος είναι σαφώς εγκεκριμένος από το κράτος και πληροί όλες τις βασικές προϋποθέσεις ασφαλείας και υγείας. Οι ώρες κατά τις οποίες τα ΚΔΑΠ αναλαμβάνουν την ασφαλή φύλαξη, διαπαιδαγώγηση και απασχόληση των παιδιών είναι οι ώρες εκτός σχολικού ωραρίου (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: ΑΡΘΡΟ 1).

Ο αρχικός σκοπός δημιουργίας των ΚΔΑΠ ήταν η φροντίδα και επιμέλεια των παιδιών σε ώρες κατά τις οποίες εργάζονταν οι γονείς τους (Θωϊδης, & Χανιωτάκης, 2007·Θωϊδης & Χανιωτάκης, 2015). Στη συνέχεια προέκυψε η ανάγκη δημιουργίας δομών με διευρυμένο ωράριο λειτουργίας το οποίο να καλύπτει τις ανάγκες των γονέων οι οποίοι εργάζονται κυρίως κατά τις ώρες τις οποίες είναι κλειστό το σχολείο. Κύριος σκοπός των ΚΔΑΠ σύμφωνα με τον νόμο είναι η πραγματοποίηση ποιοτικών παιδαγωγικών δραστηριοτήτων ομαδικών ή ατομικών με τις οποίες να απασχολούνται παιδιά κατά τον ελεύθερο χρόνο τους ενώ παράλληλα βοηθούνται οι εργαζόμενοι γονείς τους. (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: ΑΡΘΡΟ 2)

Κάθε χρόνο εκδίδεται μία κοινή υπουργική απόφαση η οποία προβλέπει όλες τις οδηγίες και τις λεπτομέρειες σχετικά με την ένταξη των παιδιών στους παιδικούς σταθμούς και στα ΚΔΑΠ. Όλα αυτά γίνονται μέσα από το πρόγραμμα «**εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής**» της ΕΕΤΑΑ. Σε αυτήν την υπουργική απόφαση διευκρινίζονται ανάμεσα σε άλλα και αποτυπώνονται τα κριτήρια, η μοριοδότηση και η αναλυτική διαδικασία επιλογής των ωφελουμένων και δικαιούχων. Ύστερα από αυτό η ΕΕΤΑΑ δημοσιοποιεί την προκήρυξη (συνήθως κατά τον Ιούνιο γίνεται αυτή η διαδικασία) και ύστερα από αυτό κατατίθενται και οι αιτήσεις ένταξης των παιδιών για το επόμενο σχολικό έτος. (ΦΕΚ, 509/Β/20.4.2006)

Όσον αφορά στην κάλυψη των κενών θέσεων, τα κριτήρια που θεσπίζονται, τίθενται με απόφαση του διοικητικού Συμβουλίου της εκάστοτε δημοτικής κοινωφελούς επιχείρησης, ενώ βέβαια βάσει και της υπουργικής απόφασης προτεραιότητα έχουν τα παιδιά από οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα, τα παιδιά πολύτεκνων οικογενειών, μονογονεϊκών οικογενειών και γονέων με διαπιστωμένη σωματική ή πνευματική αναπηρία (ΦΕΚ, 509/Β/20.4.2006)

Ο σκοπός της ίδρυσης και της λειτουργίας των ΚΔΑΠ είναι:

1. Η απασχόληση των παιδιών εκτός σχολικού ωραρίου.

2. Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους με ατομική ή ομαδική δραστηριότητα μέσα από οργανωμένες ομάδες παιχνιδιών, εργαστηρίων και ασκήσεων.
3. Η εξυπηρέτηση και η διευκόλυνση των γονέων.
4. Επιπλέον στόχος της λειτουργίας των ΚΔΑΠ είναι η βοήθεια στην ένταξη των μητέρων στην αγορά εργασίας και η συνακόλουθη αύξηση των οικογενειακών εισοδημάτων τους με ταυτόχρονη βελτίωση των συνθηκών ζωής των δημοτών. (ΚΔΑΠ, 2020).

Άλλοι στόχοι της λειτουργίας των ΚΔΑΠ είναι η ασφαλής και υγιεινή απασχόληση και διαχείριση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών μέσω ατομικών και ομαδικών δραστηριοτήτων και μέσω υλοποίησης πολλών δράσεων έκφρασης, ψυχαγωγίας και άθλησης με κύριο σκοπό την καλλιέργεια και ανάπτυξη κοινωνικών και φιλικών σχέσεων μεταξύ τους. Παράλληλα στόχος των ΚΔΑΠ είναι η ενημέρωση των οικογενειών για προβλήματα που επισημαίνουν και η παραπομπή τους σε εξειδικευμένες υπηρεσίες και φορείς (ΚΔΑΠ, 2020 ·ΥΠ.Π.Ε.Θ., 2016).

1.2. Θεσμικό πλαίσιο λειτουργία των ΚΔΑΠ

Η ίδρυση και λειτουργία των ΚΔΑΠ στην Ελλάδα ξεκίνησε στα τέλη του 20ού αιώνα και στη συνέχεια γνώρισε σημαντική αύξηση σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.). Σύμφωνα με τα στοιχεία της κατά το χρονικό διάστημα 2010-2011 στα ΚΔΑΠ φιλοξενούνταν 7.453, κατά το 2011-2012 ο αριθμός των παιδιών ανήλθε στα 9.330 παιδιά, το επόμενο σχολικό έτος 2013-2014 ο αριθμός των παιδιών αυξήθηκε κατά 3.571, το επόμενο σχολικό έτος ανήλθε στα 21.513 χωρίς τα ΚΔΑΠ-ΑΜΕΑ. Ο διαρκών διογκούμενος αριθμός των παιδιών που φοιτούν στα ΚΔΑΠ αναδεικνύει το διαρκών αυξανόμενο ενδιαφέρον των οικογενειών για τον θεσμό των ΚΔΑΠ και την αναγνώριση από αυτούς των υπηρεσιών που προσφέρουν (ΚΔΑΠ, 2020).

Όσον αφορά στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ΚΔΑΠ αυτό καθορίζεται με Υπουργική Απόφαση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων από το με Αριθμ.πρωτ. Δ11/39766/1927/10-9-2019 έγγραφο με το οποίο διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν την ίδρυση και λειτουργία των ΚΔΑΠ. Στο έγγραφο καθορίζονται θέματα που αφορούν στον χώρο, τη δυναμικότητα, τον αριθμό των παιδιών και το προσωπικό που απασχολείται σε κάθε

ΚΔΑΠ. Όσον αφορά στο χώρο καθορίζεται μία αίθουσα απασχόλησης εμβαδού 30 τ.μ. για 15 παιδιά και μία αίθουσα κατασκευών με νιπτήρες για 15 παιδιά, ενώ εάν υπάρχει «αίθουσα μουσικοκινητικής αγωγής και θεατρικού παιχνιδιού, η απαιτούμενη επιφάνεια (εμβαδόν) για ταυτόχρονη απασχόληση 15 παιδιών είναι 40 τ.μ.» για αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, ενώ για κάθε παιδί επιπλέον των 15 παιδιών το εμβαδόν της εκάστοτε αίθουσας θα αυξάνεται κατά 2 τ.μ. Το εξειδικευμένο προσωπικό που μπορεί να εργαστεί στο ΚΔΑΠ είναι 2 άτομα ανά 25 παιδιά. (Υ.Α.Δ11/39766/1927/10-9-2019). Επίσης απασχολείται στο ΚΔΑΠ προσωπικό καθαριότητας και βοηθητικών εργασιών που ευθύνεται για την καθαριότητα των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων καθώς και για κάθε άλλη βοηθητική εργασία που του ανατίθεται από τον Διευθυντή του Κέντρου (ΦΕΚ 1397/Β/22-10-2001). Όλο το κτίριο πρέπει να πληροί τις πολεοδομικές προδιαγραφές και τις προδιαγραφές για πυροπροστασία (Υ.Α.Δ11/39766/1927/10-9-2019). Η ηλικία των παιδιών που εγγράφονται και φοιτούν στα ΚΔΑΠ κυμαίνεται από 5 έτη έως 12 έτη, ενώ μπορεί να γίνουν δεκτά και παιδιά με ελαφρά κινητικά ή αισθητηριακά προβλήματα Σε συνέχεια των προηγούμενων ετών και το προηγούμενο σχολικό έτος 2018-2019 μέσω της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) τα ΚΔΑΠ εντάχθηκαν στη δράση «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής» γεγονός που εκτιμάται ως θετικό για τη συνέχιση της λειτουργίας και της επίτευξης του σκοπού και των στόχων των ΚΔΑΠ (ΚΔΑΠ, 2020).

Ωστόσο θα πρέπει να αναφερθούν τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζει η λειτουργία των ΚΔΑΠ γεγονός που επισημάνθηκε ήδη από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης και λειτουργίας τους. Έτσι διαπιστώθηκαν και επισημάνθηκαν από αξιολόγηση των ιδίων φορέων υλοποίησης των προγραμμάτων αλλά και από τις γνώσεις και εμπειρίες που αποκτήθηκαν ότι τα ΚΔΑΠ λειτουργούσαν με πολλά όχι μόνον οικονομικά αλλά και λειτουργικά και οργανωτικά προβλήματα ενώ απουσίαζε η επικοινωνία με τους αρμόδιους φορείς. Στα οικονομικά προβλήματα επισημάνθηκε η ελλιπής χρηματοδότηση, η ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή και η στέγαση σε ακατάλληλους χώρους χωρίς προδιαγραφές ασφαλείας, ενώ επισημάνθηκε και η ανυπαρξία βοηθητικού προσωπικού και η απουσία εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού. Οι παραπάνω επισημάνσεις και αξιολογήσεις διενεργήθηκαν από το ΚΕΘΙ ήδη από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας των ΚΔΑΠ και δημοσιοποιήθηκαν μέσω μιας μελέτης με τίτλο: «Ανάπτυξη Δικτύου Κέντρων

Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και πιλοτική Εφαρμογή» γεγονός που θεώρησε ότι μπορεί να βοηθήσει τη βιωσιμότητα του μεgalόπνοου έργου των ΚΔΑΠ (Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000).

1.3. Οργάνωση και Διοίκηση των ΚΔΑΠ

Σε ένα ΚΔΑΠ ορίζεται ως διευθυντής ο εκπαιδευτικός του συγκεκριμένου κέντρου που είναι κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ (Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ), ο οποίος έχει και τη μεγαλύτερη πείρα στο συγκεκριμένο αντικείμενο ή σε ένα σχετικό αντικείμενο. Εκτός από τα καθήκοντά του διευθυντή ασκεί παράλληλα και τα καθήκοντά του εκπαιδευτικού (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: Άρθρο 7).

Σε κάθε ΚΔΑΠ ο διευθυντής ή η διευθύντρια έχει την ευθύνη για την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος, αλλά και της τήρησης των βιβλίων συμβάντων, των βιβλίων της παρουσίας των παιδιών και της παρουσίας του προσωπικού. Ο διευθυντής/ντρια των ΚΔΑΠ ορίζει την ημέρα και την ώρα, κάθε εβδομάδα, κατά την οποία συνεδριάζει με τους εκπαιδευτικούς του κέντρου, προκειμένου ως σύλλογος εκπαιδευτικών να συζητήσουν τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζουν καθημερινά τα παιδιά του σχολείου, να οργανώσουν να προγραμματίσουν και να προετοιμάσουν όλες τις δράσεις του κέντρου, αλλά και να αξιολογήσουν μέσω της συζήτησης και της ανατροφοδότησης τη λειτουργία και τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Εξάλλου μέσα από τη συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων και εκπαιδευτών του ΚΔΑΠ, διερευνώνται προβλήματα και δυσλειτουργίες που μπορεί να παρουσιάζονται μέσα στο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους μπορούν όλα αυτά να αντιμετωπιστούν (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: Άρθρο 7).

Επιπλέον κατατίθενται προτάσεις και λαμβάνονται αποφάσεις από κοινού για εκδηλώσεις στις οποίες προτίθεται να οργανώσει ή να συμμετάσχει σε αυτές το ΚΔΑΠ. Τέλος ο διευθυντής ύστερα από τη συνεδρίαση και τις αποφάσεις του συλλόγου των εκπαιδευτικών έχει το δικαίωμα να εισηγηθεί στο διοικητικό συμβούλιο της Δημοτικής κοινωφελούς επιχείρησης τις αποφάσεις του κέντρου για οργάνωση εκδηλώσεων, έξοδα, υλικά και αναλώσιμα που μπορεί να χρειαστούν για την πραγματοποίηση της (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: Άρθρο 7).

Επίσης ο διευθυντής του ΚΔΑΠ έχει την αρμοδιότητα να συντάσσει αναφορές και να εισηγείται στο διοικητικό συμβούλιο της Δημοτικής Κοινωφελούς

Επιχείρησης, τις εκάστοτε ανάγκες του κέντρου, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία του. Πιο συγκεκριμένα εισηγείται τις ελλείψεις σε εκπαιδευτικό προσωπικό, σε αναγκαίο εξοπλισμό, υλικά κατασκευών, απαραίτητα είδη και υλικά για τις εργασίες και τις δραστηριότητες του κέντρου, υλικά καθαριότητας και φαρμακευτικό υλικό. Γενικότερα ενημερώνει τη Διοίκηση της Δημοτικής Επιχείρησης για όλες τις αναγκαίες επισκευές και παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στο χώρο, προκειμένου να παραμένει ασφαλής και καθαρός. Στο τέλος, το διοικητικό συμβούλιο της Δημοτικής Επιχείρησης λαμβάνει τις αποφάσεις εκείνες που σχετίζονται με την ορθή και ασφαλή λειτουργία του κέντρου, εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας τα αιτήματα και τις αναφορές του διευθυντή του κέντρου (ΦΕΚ, 1397/Β/22.10.2001: Άρθρο 7).

Στο εκπαιδευτικό προσωπικό που εργάζονται στα ΚΔΑΠ εκτός από τον διευθυντή περιλαμβάνονται οι παρακάτω ειδικότητες;

- Καθηγητές εικαστικών
- Θεατρολόγους
- Μουσικούς
- Καθηγητές Φυσικής Αγωγής
- Καθηγητές Χορού
- Μουσικοπαιδαγωγούς
- Γυμναστές
- Καθηγητές Μουσικοκινητικής
- Κοινωνικούς λειτουργούς
- Φυσικοθεραπευτές
- Εκπαιδευτής ρομποτικής (ΚΔΑΠ με Α, 2010).

Συνοψίζοντας όλες οι λειτουργίες της διοίκησης σε ένα ΚΔΑΠ (σχεδιασμός, οργάνωση, διεύθυνση, ανατροφοδότηση, έλεγχος) ασκούνται μέσα στο χώρο του ΚΔΑΠ από τον διευθυντή ή τη διευθύντρια, σε συνεργασία με όλους τους εκπαιδευτικούς και οι τελικές αποφάσεις λαμβάνονται από το εκάστοτε διοικητικό συμβούλιο της Δημοτικής κοινωφελούς επιχείρησης.

1.4. Το έργο και οι δραστηριότητες των ΚΔΑΠ

Όσον αφορά το πρόγραμμα λειτουργίας και δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ, αυτό περιλαμβάνει ώρες δημιουργικής απασχόλησης αλλά και ώρες μελέτης. Κατά τις ώρες μελέτης τα παιδιά εξασκούνται και ενισχύονται στην μελέτη, την κατανόηση και την προετοιμασία για τα σχολικά τους μαθήματα. κατά τις ώρες δημιουργικής απασχόλησης τα παιδιά των ΚΔΑΠ χωρίζονται σε ομάδες ανάλογα με την ηλικία τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους. Τα παιδιά έχουν να επιλέξουν ανάμεσα σε ένα σύνολο δραστηριοτήτων που προσφέρουν τα κέντρα:

- Καλλιτεχνικές δραστηριότητες (ζωγραφική με διάφορα υλικά, κολάζ, χειροτεχνίες, ψηφιδωτά, φωτογραφία, γλυπτική)
- Κατασκευές
- Θεατρικό παιχνίδι
- Θεατρικό τραγούδι και παιδική χορωδία
- Κινησιολογία και σύγχρονος χορός
- Σύγχρονο μουσικό θέατρο (Βαφέα, 2000· Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000).

Στη βιβλιογραφία αναφέρεται ένας μεγάλος αριθμός και ποικιλία δραστηριοτήτων που εντάσσονται στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ όπως είναι οι παρακάτω:

- καλλιτεχνικά εργαστήρια
- κατασκευές και κουκλοθέατρο
- μουσικοκινητική αγωγή
- μοντέρνος χορός
- γυμναστική
- θεατρικό παιχνίδι
- ρομποτική (Μάθε τι είναι η ρομποτική)
- εργαστήρια πληροφορικής
- αφήγηση παραμυθιών
- μικροί σεφ
- ψηφοτεχνίες
- εργαστήρια αρχιτεκτονικής
- origami (Τέχνη origami: 9 τρόποι αναδίπλωσης χαρτιού)
- εργαστήρι κόμικς

- εργαστήρι κουκλοθέατρου
- δραστηριότητες φιλαναγνωσίας
- κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά
- εργαστήρι πειραμάτων
- επιτραπέζια παιχνίδια
- ελεύθερη ώρα παιχνιδιού
- θεματικά πάρτυ
- δανειστική βιβλιοθήκη

Αντιλαμβάνεται κανείς ότι η πληθώρα και ποικιλία των δραστηριοτήτων που εντάσσονται στο πρόγραμμα των ΚΔΑΠ δίνουν τη δυνατότητα σε κάθε μαθητή να αναπτύξει τις ικανότητές του και να εμπλακεί σε ενδιαφέρουσες δράσεις είτε ομαδικά είτε ατομικά. (Βαφέα, 2000· Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000·ΚΔΑΠ με Α, 2020).

Παράλληλα, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης έχουν τη δυνατότητα να διοργανώνουν εκδηλώσεις εντός ή εκτός των χώρων των ΚΔΑΠ. Έτσι μπορούν να συμμετέχουν σε γιορτές που σχετίζονται με θρησκευτικές παραδόσεις και φυσικά πολιτιστικές παραδόσεις. Μέσω της συμμετοχής των ΚΔΑΠ σε εκδηλώσεις που σχετίζονται με τοπικά ήθη και έθιμα τα παιδιά έρχονται πιο κοντά με το τοπικό βίωμα και με πολιτιστικές δράσεις και παραδόσεις. (ΦΕΚ 509/Β/20.04.2006).

Εξάλλου τα παιδιά των ΚΔΑΠ μπορούν να συμμετέχουν σε θεσμούς που σχετίζονται με μαθητικά φεστιβάλ και να επισκέπτονται μαζί με τους εκπαιδευτικούς άλλους κοινωνικούς χώρους, στα πλαίσια της προσφοράς και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Κατά τον ίδιο τρόπο μπορεί να επισκέπτονται και ιδρύματα και φορείς εκπαιδευτικού χαρακτήρα όπως τα θέατρα τα μουσεία και βιβλιοθήκες. (ΦΕΚ 509/Β/20.04.2006). Εκτός από όλα αυτά υπάρχει δυνατότητα να οργανώνονται εκθέσεις των έργων των παιδιών στον χώρο των ΚΔΑΠ και εκδρομές σε ψυχαγωγικά πάρκα. Στα πλαίσια της συνεργασίας με άλλους φορείς του δήμου τα ΚΔΑΠ ενημερώνουν τα παιδιά και τους γονείς τους για άλλες παροχές, δραστηριότητες και κοινωνικά προγράμματα στα οποία μπορούν να συμμετέχουν και οι γονείς των παιδιών, ύστερα από συνεννόηση και την παραπομπή τους εκεί από τους εκπαιδευτικούς των ΚΔΑΠ. (ΦΕΚ 509/Β/20.04.2006)

Αξίζει να τονιστεί ότι το έργο και η σπουδαιότητα των ΚΔΑΠ εκτιμάται ολοένα και περισσότερο από όλους τους φορείς κοινωνικής πολιτικής και

χαρακτηρίζονται «κοινωνικό πολυεργαλείο» καθώς αποτελεί τον πυλώνα της κοινωνικής και πολιτικής προσφοράς της πολιτείας προς τις οικογένειες αφού αποτελούν την ασφαλέστερη και δημιουργικότερη λύση για τις οικογένειες με εργαζόμενη μητέρα (ΚΔΑΠ με Α, 2020).

Ορισμένες από τις ευεργεσίες που αναφέρονται ότι προσφέρουν τα ΚΔΑΠ προς την οικογένεια είναι το ωράριο λειτουργίας τους καθώς καλύπτει και απασχολεί τα παιδιά τις απογευματινές ώρες. Έτσι αποτελούν μία εκπαιδευτική και κοινωνική εναλλακτική προς τους μελλοντικούς γονείς αλλά και προς τις ασθενικά οικονομικά οικογένειες αφού θα μπορούν να εξασφαλίζουν ένα ασφαλές εκπαιδευτικό καταφύγιο για τα παιδιά τους. Επιπλέον η εκπαίδευση που προσφέρεται στα ΚΔΑΠ αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέτρο καταπολέμησης της ανισότητας και του αποκλεισμού στην εκπαίδευση όλων των παιδιών που προέρχονται από πολυπολιτισμικές κοινωνίες, αλλά και αντιμετώπισης του ρατσισμού και της απόρριψης παιδιών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καλλιεργώντας πνεύμα ισότητας, αλληλεγγύης και κοινωνικής δικαιοσύνης (Βαφέα, 2000·Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000). Ιδιαίτερα οι συμμετοχικές και ομαδικές δράσεις είτε μέσα από το παιχνίδι είτε μέσα από άλλες ομαδικές συμβολικές δραστηριότητες καλλιεργούν την ομαδικότητα και καταπολεμούν τις προκαταλήψεις και τα φυλετικά, θρησκευτικά, πολιτισμικά και κοινωνικά στερεότυπα (Βαφέα, 2000·Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000).

Αξίζει ιδιαίτερη αναφορά στην αξία του παιχνιδιού τη μεγάλη αξία του οποίου για την ανάπτυξη των παιδιών τόνισε ο Vygotsky αναφέροντας ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης και ικανότητας ρύθμισης των συναισθημάτων των νηπίων που συμβάλλουν στη μείωση του άγχους. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού τα νήπια ασκούνται, αποκτούν πολλές δεξιότητες, προετοιμάζονται για τις εμπειρίες που θα αντιμετωπίσουν αργότερα στη ζωή τους, εκπαιδεύονται σε κοινωνικές δεξιότητες, αποκτούν χρήσιμες ικανότητες για άλλες περιστάσεις της ζωής τους και εκπαιδεύονται σε κοινωνικούς ρόλους σε ασφαλές περιβάλλον (Δημητρίου-Χατζηγεοφύτου, 2001).

1.5 Η σημασία των ΚΔΑΠ για τη μετάβαση των νηπίων από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο.

1.5.1 Ο όρος μετάβαση: εννοιολογική αποσαφήνιση.

Ο όρος «μετάβαση» αναφέρεται σε μία ενέργεια που πραγματοποιείται ανάμεσα σε δύο διαφορετικούς τύπους περιβάλλοντος ή στην πρόσβαση σε διαφορετικές δραστηριότητες. Στην εκπαιδευτική πραγματικότητα ο όρος «μετάβαση» προσδιορίζει τη αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος και τη μετάβαση των μαθητών από μία βαθμίδα εκπαίδευσης σε μία άλλη (Lombardi, 1992). Συγκεκριμένα ο Lombardi αναφέρει ότι ο όρος «μετάβαση» προσδιορίζει τη χρονική περίοδο κατά την οποία τα παιδιά μεταβαίνουν είτε από το οικογενειακό περιβάλλον στο σχολικό περιβάλλον δηλαδή από το σπίτι στο νηπιαγωγείο ή από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο είτε από το οικογενειακό περιβάλλον σε μετα-σχολικές δραστηριότητες

Αξίζει να τονιστεί ότι όλη η διαδικασία μετάβασης από ένα περιβάλλον σε ένα άλλο και ιδιαίτερα η μετάβαση των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου αποτελεί μία δοκιμασία για τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς και ιδιαίτερα για τους μικρούς μαθητές οι οποίοι διέρχονται από πολλά στάδια και δοκιμασίες (Εξάρχου, 2004). Τα στάδια και οι δοκιμασίες σχετίζονται με τη μετάβαση των παιδιών από το σπίτι σε δραστηριότητες έξω από το σπίτι και αφορούν σε τρεις διαστάσεις: Η πρώτη διάσταση σχετίζεται με την προκαταβολική αντιμετώπιση της μετάβασης και αναφέρεται ως στάδιο της προσδοκίας, το οποίο δημιουργεί έντονα συναισθήματα στα παιδιά τα οποία διακατέχονται από ανησυχία για τις νέες συνθήκες και το νέο περιβάλλον στο οποίο θα μεταβούν. Η επόμενη διάσταση αφορά στο στάδιο της «αρχικής αντίδρασης» το οποίο αναφέρεται στο χρονικό διάστημα που είναι απαραίτητο για την εξοικείωση των παιδιών με τις συνθήκες του νέου περιβάλλοντος. Στη συνέχεια ακολουθεί το στάδιο της σταθεροποίησης ή στάδιο της ενσωμάτωσης κατά τη διάρκεια του οποίου τα παιδιά ενσωματώνονται στις νέες συνθήκες (Ward, 2000).

Η διαδικασία μετάβασης συνεπάγεται ευθύνες για το νέο περιβάλλον που θα υποδεχθεί τα παιδιά αφού πρέπει να διαμορφωθούν εγκαίρως κατάλληλες συνθήκες που να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των γονέων αλλά και τις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών. Επιπλέον απαιτείται η εναρμόνιση όλων των δραστηριοτήτων που θα

οργανωθούν από το νέο περιβάλλον έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στο επίπεδο δεξιοτήτων και ικανοτήτων των παιδιών για να προσελκύουν το ενδιαφέρον και την προσοχή τους (Βρυωνίτη κ.ά. 2006). Ακόμη οι ειδικοί θεωρούν ότι είναι απαραίτητο η προετοιμασία και όλες οι δραστηριότητες να εναρμονίζονται και να μοιάζουν με τις ενέργειες που υλοποιούνταν πριν από την είσοδο των παιδιών στο νέο περιβάλλον. Μέσα στις ευθύνες οργάνωσης του νέου περιβάλλοντος συμπεριλαμβάνεται η υποχρέωσή του να ανταποκρίνεται και να απαντά στις ανάγκες της ανάπτυξης των παιδιών καθώς σύμφωνα με τον Piaget, η σωματική ανάπτυξή τους είναι αδιαχώρητη από τη νοητική γεγονός που εγείρει ιδιαίτερες υποχρεώσεις και περισσή προσοχή (Cole & Cole, 2003). Εκτός αυτού υπάρχει ανάγκη ανταπόκρισης στις ατομικές διαφορές των νηπίων που οφείλονται στην πολυπολιτισμικότητα και διαφορετικότητα των παιδιών, ώστε αυτά να μπορέσουν να ενταχθούν στο νέο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο (Βρυωνίτη κ.ά. 2006). Η προετοιμασία και ετοιμότητα όλων είναι απαραίτητη αφού μπορεί να συμβάλλει στην ψυχο-συναισθηματική ισορροπία των παιδιών, καθώς η αλλαγή του περιβάλλοντος και η μετάβαση από ένα περιβάλλον σε άλλο προκαλεί σε αυτά έντονα συναισθήματα άγχους, νευρικότητας και αγωνίας (Βρυωνίτη κ.ά. 2006).

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι η καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη είσοδος για μετάβαση των παιδιών στο νέο περιβάλλον μπορεί να εξασφαλίσει και την ομαλή τους προσαρμογή και ένταξή τους σε αυτό. Η ευθύνη όμως της οργάνωσης εναπόκειται όχι μόνον στο νέο περιβάλλον αλλά και στην οικογένεια των παιδιών που μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά ώστε να εισέλθουν αποτελεσματικά στον πρώτο σημαντικό σταθμό της ζωής τους εξασφαλίζοντας έτσι την ψυχο-συναισθηματική ισορροπία τους (Βρυωνίτη κ.ά. 2006·Εξάρχου, 2004). Αντιλαμβάνεται λοιπόν κανείς τη συμβολή των ΚΔΑΠ για τη μετάβαση των παιδιών από μία σχολική δομή στην άλλη αναλαμβάνοντας βοηθητικό και διαμεσολαβητικό ρόλο.

1.5.2 Η σημασία των ΚΔΑΠ για τη μετάβαση των νηπίων στο Δημοτικό Σχολείο

Ο ρόλος των ΚΔΑΠ είναι κομβικός καθώς αποτελεί ορόσημο που σηματοδοτεί την είσοδο των παιδιών στην εκπαιδευτική ζωή και συνεπώς η θετική ή αρνητική εικόνα που θα αποκομίσουν από τη συμμετοχή τους στα ΚΔΑΠ θα τους ακολουθεί και θα επηρεάζει όλη τη μετέπειτα σχολική τους πορεία (Εξάρχου, 2004). Για να αποκτήσουν τα νήπια θετική εικόνα του σχολικού περιβάλλοντος που θα τα

βοηθήσει να αναπτυχθούν αρμονικά συναισθηματικά, σωματικά και ψυχο-κοινωνικά όπως ορίζει νόμος για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση χρειάζεται οι στόχοι και το περιεχόμενο των ΚΔΑΠ να εναρμονίζονται με αυτούς. Συγκεκριμένα είναι σημαντικό να στοχεύουν:

- Στην καλλιέργεια των αισθήσεων και την οργάνωση κινητικών και νοητικών πράξεων.
- Στον εμπλουτισμό και οργάνωση των εμπειριών που να προέρχονται από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον ώστε να κατανοήσουν τις αλληλεπιδράσεις και τις σχέσεις που προέρχονται από αυτό.
- Στην ανάπτυξη της ικανότητας κατανόησης και έκφρασης μέσω συμβόλων στους τομείς γλώσσας και μαθηματικών.
- Στην ικανότητα δημιουργίας διαπροσωπικών σχέσεων ώστε να ενταχθούν αρμονικά στην κοινωνική ζωή.
- Στην ανάπτυξη ελεύθερων πρωτοβουλιών που θα τα εθίσουν στις αμφίδρομες σχέσεις ατόμων και ομάδων (Ν. 1566/85, άρθρο 3).

Ο ρόλος των ΚΔΑΠ αναδεικνύεται πολύ σημαντικός στην υλοποίηση των παραπάνω στόχων καθώς τους περιλαμβάνει στον κύριο σκοπό και τους επιμέρους στόχους λειτουργίας τους εξασκώντας τις ικανότητές των νηπίων και προετοιμάζοντας τα για την είσοδό τους στο δημοτικό σχολείο. Έτσι η εξάσκηση της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης, η άσκηση στη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων, ο εμπλουτισμός των εμπειριών και η καλλιέργεια των αισθήσεων και η ψυχο-συναισθηματική ανάπτυξη αποτελούν κύριοι στόχοι και επιδίωξη των ΚΔΑΠ. Τα νήπια είναι εφοδιασμένα με μία έμφυτη δημιουργική κλίση και η ανάπτυξή της εξαρτάται από τις ευκαιρίες και το κατάλληλο περιβάλλον που θα βοηθήσει να απελευθερωθούν, γεγονός που επιδιώκεται στα προγράμματα που σχεδιάζονται και υλοποιούνται ΚΔΑΠ (Αλαχιώτη & Καρατζιά- Σταυλιώτη, 2009).

Τα οφέλη από τη συμμετοχή και φοίτηση των παιδιών στα ΚΔΑΠ είναι πολλαπλά αφού αποκτούν θετική εμπειρία και θετικές εικόνες για το σχολικό περιβάλλον αλλά και ενισχύονται σωματικά, συναισθηματικά και ψυχο-κοινωνικά ενώ κατά τη διάρκεια των παιδαγωγικών δραστηριοτήτων που εμπλέκονται ενισχύονται και αξιοποιούνται οι κλίσεις και οι δεξιότητές τους. Πιο αναλυτικά σε κοινωνικό επίπεδο τα ΚΔΑΠ συμβάλουν στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, η οποία ορίζεται ως τη διαδικασία ανάπτυξης και απόκτησης προσωπικών τύπων

συμπεριφοράς, αξιών, μέτρων, ικανοτήτων και προτύπων τα οποία προκύπτουν από την επαφή του παιδιού με το κοινωνικό σύνολο και την «αλληλεπίδρασή του με τους άλλους) (Cole & Cole, 2003· Κουτσουβάνου & Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, 2008, σελ.109). Παράλληλα ενισχύεται και η ψυχο-συναισθηματική ανάπτυξη των νηπίων που αποτελεί την «ανάπτυξη της αίσθησης του εαυτού» και μέσω αυτής της ρύθμισης των συναισθημάτων (Κουτσουβάνου & Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, 2008, σελ.109). Η ρύθμιση των συναισθημάτων, την οποία οι ειδικοί ονομάζουν «αυτορρύθμιση» είναι μία εξαιρετική δεξιότητα την οποία αποκτά και αναπτύσσει το άτομο κατά τη νηπιακή ηλικία και τη διατηρεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, χρησιμοποιώντας την σε κοινωνικές συναλλαγές (Κουτσουβάνου & Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, 2008).

Ανάμεσα στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη συντελείται στενή και αλληλένδετη σχέση, καθώς είναι δύο αλληλένδετες έννοιες που απαιτούν προσοχή και αγάπη από τους ενήλικες ώστε να τους βοηθήσουν να αποκτήσουν αυτογνωσία εδραιώνοντας συμπεριφορές και ομαλές συναισθηματικές σχέσεις με τους συνομηλίκους και το κοινωνικό περιβάλλον.

Οι ομαλές συναισθηματικές σχέσεις καλλιεργούνται στο περιβάλλον των ΚΔΑΠ καθώς σε αυτό ενισχύονται οι διαπροσωπικές και φιλικές σχέσεις και εκπαιδεύονται σε κοινωνικές δεξιότητες (Gardner, Roth & Brooks-Gunn, 2008). Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ειδικοί επισήμαναν ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο χρόνος παραμονής των παιδιών σε ΚΔΑΠ τόσο μεγαλύτερο είναι το όφελος και η επίδραση στη μετέπειτα ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών (Gardner, Roth & Brooks-Gunn, 2008).

Αξίζει στο σημείο αυτό να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην επίδραση στη γλωσσική εξέλιξη των νηπίων, καθώς η γλώσσα επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την καθημερινή συναλλαγή των νηπίων σε διάφορες δράσεις κατά τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία τους (Hamre & Pianta, 2001). Οι ειδικοί αναφέρουν τα πολλά θετικά στοιχεία που αποκομίζουν τα νήπια από την κατάκτηση της γλώσσας και τη σύνδεσή της με τη σκέψη, θεωρώντας τις ως δομικά στοιχεία ενιαίας διεργασίας, αφού σύμφωνα με τον Piaget η καλλιέργεια των γλωσσικών δομών είναι προϋπόθεση της γλωσσικής ανάπτυξης (Hamre & Pianta, 2001). Συνεπώς αντιλαμβάνεται κανείς τη μεγάλη θετική επίδραση που ασκεί στη γλωσσική εξέλιξη των νηπίων η καθημερινή ελεύθερη ή δομημένη κοινωνική συναλλαγή που πραγματοποιείται στο περιβάλλον των ΚΔΑΠ (Cole, & Cole, 2003).

1.5.3 Ο ρόλος της οικογένειας κατά τη φοίτηση των παιδιών τους στο ΚΔΑΠ

Ο ρόλος της οικογένειας και η συμπεριφορά των γονέων απέναντι στην εκπαίδευση είναι πρωταρχικά στοιχεία για τη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των παιδιών τους κατά τη φοίτησή τους αφού αποτελούν με απλό, κατανοητό τρόπο ένα πειστικό παράδειγμα για μίμηση. (Τσιάντζη, 1998). Ιδιαίτερα η συμμετοχή της μητέρας και η συνεργασία της με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών της για τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος μπορεί να συμβάλλει με αποφασιστικό τρόπο στην εκπαίδευση των παιδιών της, ενώ οι πληροφορίες που θα παρέχει για τα παιδιά της μπορεί να αποτελέσουν τον ακρογωνιαίο λίθο της προσχολικής εκπαίδευσής τους και της προετοιμασίας τους για τη μετάβασή τους στο δημοτικό σχολείο (Βρυωνίτη κ.ά. 2006).

Για την επιτυχημένη προετοιμασία για τη φοίτηση των νηπίων στο ΚΔΑΠ χρειάζεται η οικογένεια να ακολουθήσει συγκεκριμένα βήματα. Το πρώτο βήμα είναι η επίσκεψη στο ΚΔΑΠ που πρόκειται να φοιτήσουν τα παιδιά τους. Ακολούθως χρειάζεται να πάρουν πληροφορίες για τον τρόπο λειτουργίας, το ωράριο και το πρόγραμμα που εφαρμόζεται καθημερινά, ενώ είναι απαραίτητο να πληροφορηθούν τις υποχρεώσεις που έχουν απέναντι στο ΚΔΑΠ. (Εξάρχου, 2004). Εάν είναι εφικτό θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν ως θεατές μαζί με τα παιδιά τους ορισμένες υπαίθριες δραστηριότητες που θα προσελκύσουν το ενδιαφέρον των παιδιών και θα αποκτήσουν αυτά θετικές εμπειρίες και παραστάσεις από τη ζωή στο ΚΔΑΠ (Εξάρχου,2004).

Όσον αφορά στη συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό θα ήταν απαραίτητο οι γονείς να πληροφορήσουν τη διεύθυνση του ΚΔΑΠ για κάθε πρόβλημα ή δυσκολία που απασχολεί τα παιδιά τους είτε είναι σωματική είτε είναι ψυχο-συναισθηματική (Εξάρχου, 2004).

Σε όλη τη διάρκεια φοίτησης των παιδιών στο ΚΔΑΠ η οικογένεια θα πρέπει να συνεργάζεται, να επικοινωνεί και να ενημερώνεται για την πορεία της ένταξής τους στο περιβάλλον και να ζητάει πληροφορίες για την εξέλιξή τους .(Τσιάντζη,1998). Αξίζει να αναφερθούν οι κανόνες μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας, δημιουργικής αλληλεπίδρασης και συνεργασίας οικογένειας και εκπαιδευτικών του ΚΔΑΠ όπως έχουν τονιστεί από τους ειδικούς όπως οι παρακάτω:

- «Θα πρέπει να γνωρίζουν και οι δύο πλευρές τον σκοπό της αγωγής των παιδιών προσχολικής ηλικίας που συντείνουν στην ολόπλευρη καλλιέργεια και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.
- Να γνωστοποιούνται από το εκπαιδευτικό προσωπικό στους γονείς τα καθήκοντα καθώς και τα μέσα και οι μέθοδοι αγωγής που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί.
- Να υπάρχει κοινή και εναρμονισμένη αντιμετώπιση των παιδιών ως συγκροτημένη προσωπικότητα και σεβασμός στην προσωπικότητά τους.
- Στη σχέση μεταξύ οικογένειας και εκπαιδευτικού προσωπικού να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός και εμπιστοσύνη και παράλληλα κάθε ενέργεια να εφορμάται από κοινές αφετηρίες και κοινές κατευθύνσεις» (Τσιάντζη, 1998, σελ.235-236).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΜΕΤΑΣΧΟΛΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (AFTER SCHOOL PROGRAMMS)

2.1 Μετασχολικό πρόγραμμα: εννοιολογική προσέγγιση

Ως μετασχολική εκπαίδευση ή μετασχολικό πρόγραμμα ορίζεται η οποιαδήποτε οργανωμένη δραστηριότητα, η οποία παρέχεται σε παιδιά και σε νέους από 5 έως 18 ετών, σε ώρες πέρα από το σχολικό πρόγραμμα. Τα συγκεκριμένα προγράμματα οργανώνονται από ενήλικες και περιέχουν τακτικές συναντήσεις, ενώ περιλαμβάνουν ομαδικές δραστηριότητες και έχουν εθελοντική συμμετοχή. Όπως αναφέρουν οι Little et all (2008), ο συγκεκριμένος όρος αναφέρεται σε ασφαλή και δομημένα προγράμματα που παρέχονται στις προαναφερθείσες ηλικίες και σχεδιάζονται ώστε να ενισχύσουν περαιτέρω τη μάθηση του παιδιού. Η διαφορά τους από τις λοιπές δραστηριότητες είναι ότι δεν επικεντρώνονται σε μία μόνο δραστηριότητα, αλλά παρέχουν μία μεγάλη ποικιλία, όπως για παράδειγμα η προετοιμασία των μαθητών για την επόμενη μέρα, η μουσική, το μαγείρεμα, αλλά και το ίδιο το παιχνίδι με δραστηριότητες κοινωνικοποίησης.

Τα μετασχολικά προγράμματα σημειώνονται πριν και μετά το σχολείο, τα σαββατοκύριακα, αλλά και στη διάρκεια των σχολικών διακοπών. Τα πιο πολλά λειτουργούν για δύο με τρεις ώρες τη μέρα, τέσσερις έως πέντε φορές την εβδομάδα. Σχετικά με την οργάνωση τους πρέπει να σημειωθεί ότι δημιουργούνται από τις κοινωνικές και θρησκευτικές οργανώσεις ή από το ίδιο το σχολείο, ενώ στεγάζονται σε μέρη που το παιδί νιώθει ασφαλές όπως στις σχολικές ή κοινοτικές εγκαταστάσεις, σε βιβλιοθήκες αλλά ακόμα και σε μουσεία (Halpern, 2002).

Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν έχουν όλα τα εξωσχολικά μετασχολικά προγράμματα τον ίδιο σκοπό και τους ίδιους στόχους, αλλά κάθε ένα από αυτά ανταποκρίνεται σε διαφορετικές πολιτιστικές ανάγκες και καλύπτει ανάλογες ανάγκες της κοινωνίας που εξυπηρετεί. Οι στόχοι των συγκεκριμένων προγραμμάτων διαμορφώνονται γύρω από τρεις βασικούς άξονες, δηλαδή την εξασφάλιση ενός ασφαλούς τόπου φύλαξης, την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και την ευρύτερη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών (Little et al., 2008).

Επιχειρώντας μία ιστορική αναδρομή στη δημιουργία των μετασχολικών προγραμμάτων, φτάνει κάποιος στο τέλος του 19ου αιώνα στις Ηνωμένες πολιτείες

όπου εμφανίστηκαν για πρώτη φορά. Βασικό αίτιο της εμφάνισής τους ήταν οι ιστορικές αλλαγές που είχαν να κάνουν με τη μείωση της παιδικής εργασίας σε σχέση με την ενίσχυση των νόμων που υπαγόρευαν την υποχρεωτική εκπαίδευση των παιδιών. Άλλωστε ήταν απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα ασφαλές και προστατευτικό περιβάλλον που θα μπορούσε να απασχολήσει τα παιδιά τις ώρες που οι γονείς τους εργάζονταν. Μέχρι τότε ήταν ιδιαίτερα συχνό το φαινόμενο εκατομμύρια παιδιά να επιστρέφουν στο σπίτι μόνα τους και να μένουν εκεί χωρίς την επίβλεψη κάποιου ενήλικα μέχρι τη λήξη της εργασίας των γονέων τους. Η ανάγκη δημιουργίας μετασχολικών προγραμμάτων έγινε ακόμα πιο επιτακτική όταν διαπιστώθηκε σύμφωνα με αποτελέσματα ερευνών ότι ιδιαίτερα τις μεσημβρινές ώρες τα παιδιά ήταν πιο επιρρεπή στην ανάπτυξη παραβατικής και επικίνδυνης συμπεριφοράς, ενώ πολλές φορές γίνονταν και τα ίδια θύματα τέτοιων συμπεριφορών, δηλαδή σεξουαλικής κακοποίησης ή επιδίδονταν σε εγκληματικές πράξεις (Little et al., 2008).

Όπως προκύπτει από έρευνα των Ηνωμένων Εθνών, τα παιδιά που είχαν κάποια επίβλεψη είχαν 46% λιγότερες πιθανότητες να ξεκινήσουν τη χρήση ναρκωτικών ουσιών και 27% λιγότερες πιθανότητες να επιδοθούν σε χρήση αλκοόλ. Η ανάγκη δημιουργίας νέων σχολικών προγραμμάτων εκπορεύεται και από άλλες έρευνες, σύμφωνα με τις οποίες η ελλιπής ή ανεπαρκής επιτήρηση των παιδιών επιδρά αρνητικά στις σχολικές τους επιδόσεις και στην ψυχοκοινωνική τους ευημερία. Αντιθέτως, τα παιδιά που δεν είχαν καμία επίβλεψη περνούσαν τον χρόνο τους με βιντεοπαιχνίδια βίαιου περιεχομένου συχνά ή εμφάνιζαν βίαιες μορφές συμπεριφοράς και υψηλό επίπεδο παχυσαρκίας. Παράλληλα, πρέπει να σημειωθεί ότι βιώνουν συχνά μοναξιά, άγχος, φόβο και μειωμένες κοινωνικές δεξιότητες. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να σημειωθεί ότι τα εξωσχολικά μετασχολικά προγράμματα αποτελούν μία βασική λύση αυτοφροντίδας προλαμβάνοντας τα προαναφερθέντα προβλήματα και παρέχοντας ένα σημαντικό περιβάλλον ακαδημαϊκής και κοινωνικής ανάπτυξης (Mahoney et al., 2005).

2.2 Τα οφέλη των παιδιών από τη συμμετοχή τους στα μετασχολικά προγράμματα

Όσον αφορά στα οφέλη των μετασχολικών προγραμμάτων, αντιλαμβάνεται κανείς ότι είναι πολλά και εντοπίζονται σε κάθε επίπεδο της ανθρώπινης ζωής και δράσης. Πρέπει βέβαια στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συγκεκριμένων προγραμμάτων είναι περιορισμένη και χαρακτηρίζεται από μεθοδολογική αυστηρότητα. Τα οφέλη εντοπίζονται σε ακαδημαϊκό, συναισθηματικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο.

Όσον αφορά στην ακαδημαϊκή επίδοση, αντιλαμβάνεται κανείς ότι τα παιδιά που παρακολουθούν τα εξωσχολικά προγράμματα εμφανίζουν ανεπτυγμένο κίνητρο και ενδιαφέρον για την ίδια τη μάθηση, νέες δεξιότητες και άμεση αυτοπεποίθηση σε σχέση με τις ακαδημαϊκές τους ικανότητες, ενώ δεν εμφανίζουν κανένα σημάδι εγκατάλειψης του σχολείου. Ενδιαφέρονται για τη μαθησιακή διαδικασία και για τις διαστάσεις αυτής και εμφανίζουν βελτιωμένη σχολική επίδοσή σχεδόν σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα, ενώ συνάμα ασχολούνται πιο εντατικά με τις σχολικές εργασίες στο σπίτι. Όπως έχει αναφερθεί από έρευνες εμφανίζουν επίσης μεγάλες προσδοκίες για το μέλλον και για την ίδια τους την εξέλιξη (Goerge et al., 2007).

Επιπλέον πρέπει να σημειωθεί ότι πολλά μετασχολικά προγράμματα δεν έχουν σκοπό την αυτή καθαυτή βελτίωση της σχολικής επίδοσης, αλλά περισσότερο την ενίσχυση της επιθυμίας του παιδιού για το σχολείο ιδίως στους μαθητές που έχουν την τάση σχολικής εγκατάλειψης. Ιδίως για τα συγκεκριμένα παιδιά τα μετασχολικά προγράμματα εστιάζουν στην βοήθεια για την προετοιμασία των μαθημάτων στη διδασκαλία, στην ενασχόληση με ηλεκτρονικά εκπαιδευτικά παιχνίδια και γενικά με παιχνίδια που έχουν διαμορφωθεί, ώστε να βελτιώσουν τις μαθηματικές δεξιότητες και τις δεξιότητες της ανάγνωσης και γραφής (Goerge et al., 2007).

Για τους περισσότερους ερευνητές η κοινωνική συμμετοχή είναι η βασική δραστηριότητα, μέσω της οποίας σημειώνεται η μάθηση (Vosniadou, 1996). Όπως έχει σημειωθεί από τον Vygotsky (1978), οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με τους ενήλικες και η συνεργασία με τους συνομήλικους, η οποία μπορεί να αναπτυχθεί σε χώρους όπως τα ΚΔΑΠ, δίνει στα παιδιά τη δυνατότητα να μεταμορφωθούν και να εσωτερικεύσουν τις εμπειρίες τους με έναν δυναμικό και αντικειμενικό τρόπο. Η εσωτερικεύση αυτή δεν σημειώνεται αυτόματα. Όπως αναφέρει ο Rogoff (1990),

ένας τρόπος για να συμβεί αυτό είναι μέσω της επιτηρούμενης συμμετοχής, κατά τη διάρκεια της οποίας οι ενήλικες και τα παιδιά μοιράζονται μια δραστηριότητα και έχουν τους δικούς τους ρόλους. Σε αυτή την περίπτωση ο ενήλικας λαμβάνει συγκεκριμένη ευθύνη και βεβαιώνει ότι τα παιδιά εισάγονται σε δραστηριότητες (Broström et al, 2014).

Βέβαια είναι απαραίτητο σε όλη αυτή τη διαδικασία να αξιοποιούνται πολλαπλά εκπαιδευτικά μέσα και υλικά, δηλαδή να παρουσιάζεται πολυαισθητηριακά το νέο υλικό, προκειμένου να γίνεται σαφές για τους μαθητές που διέπονται από ιδιαίτερες ανάγκες. Ιδιαίτερα για τους μαθητές με αναπηρία θα πρέπει τα εκπαιδευτικά αυτά προγράμματα να επικεντρώνονται στις ανάγκες τους και να διαφοροποιούνται ανάλογα. Άλλωστε η χρήση των νέων τεχνολογιών προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την εκπαίδευση και την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία βοηθώντας έτσι τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, καθώς προσφέρουν μία ευχάριστη επανάληψη με την ανάλογη πολυαισθητηριακή προσέγγιση του υλικού (Goerge et al., 2007).

Τα μετασχολικά προγράμματα ασκούν ιδιαίτερη επίδραση στα παιδιά σε συναισθηματικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο, καθώς η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών θεωρείται μία ιδιαίτερα θετική επίδραση των σχολικών προγραμμάτων. Αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με του ειδικούς η κοινωνική συμμετοχή και η ανάλογη δραστηριότητα ξεκινάει νωρίς. Οι γονείς συγκεκριμένα αλληλεπιδρούν με τα παιδιά τους και μέσω αυτής της αλληλεπίδρασης τα παιδιά αποκτούν ανάλογες συμπεριφορές, οι οποίες τους δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας. Όπως αναφέρει ο ψυχολόγος Lev Vygotsky, ο τρόπος με τον οποίο τα παιδιά μαθαίνουν είναι μέσω της εσωτερίκευσης των δραστηριοτήτων τους, των συνηθειών τους, του λεξιλογίου τους και των ιδεών των μελών της κοινότητας στην οποία μεγαλώνουν. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να κάνουν πολλά πράγματα για να ενθαρρύνουν την κοινωνική συμμετοχή, έτσι ώστε να εδραιωθεί η μάθηση. Συγκεκριμένα μπορούν να παρακινήσουν τους μαθητές να εργάζονται σε ομάδες και να ενσαρκώσουν τον ρόλο του συντονιστή που παρέχει οδηγίες και υποστήριξη στις ομάδες αυτές. Μπορούν παράλληλα να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον το οποίο θα περιλαμβάνει χώρους για να αναπτύσσονται οι δραστηριότητες αυτές. Μέσω της εποπτείας αυτής, μπορούν να διδάξουν τους μαθητές ώστε να συνεργάζονται μεταξύ τους. Παράλληλα μπορούν να

δημιουργήσουν τις συνθήκες ώστε να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, να εκφράζουν τις απόψεις τους και να αξιολογούν τις απόψεις των μαθητών. Τέλος, μια σημαντική διάσταση της κοινωνικής μάθησης είναι να ενώσει το σχολείο με την κοινωνία. Με αυτόν τον τρόπο οι ευκαιρίες των μαθητών για κοινωνική συμμετοχή διευρύνονται (Brownet al. In Vosniadou, 1996).

Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι μέσω των δραστηριοτήτων αυτών τα παιδιά περιορίζουν τα προβλήματα συμπεριφοράς τους και εμφανίζουν ενισχυμένες ψυχοκοινωνικές ικανότητες και δεξιότητες. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο τα παιδιά και οι έφηβοι αναπτύσσουν έντονη και αποτελεσματική αλληλεπίδραση, κοινωνικές, συναισθηματικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες, αυτοπεποίθηση, αυτοεκτίμηση, ηθικές αξίες και συνείδηση του εαυτού και της προσωπικότητάς τους. Οι τάσεις αυτές φαίνεται ότι ακολουθούν τον μαθητή και στο σχολείο όπου τα προβλήματα συμπεριφοράς φαίνεται να είναι περιορισμένα, ενώ βελτιώνονται οι κοινωνικές τους δεξιότητες, ενισχύεται το κίνητρο και η επιθυμία τους για μάθηση και διέπονται από χαμηλότερα επίπεδα αγχωτικών συναισθημάτων (Durlak et al., 2010).

Οι θετικές αυτές επιπτώσεις στα θέματα σχολικών προγραμμάτων οφείλονται κυρίως στις σχέσεις που αναπτύσσουν τα μέλη μεταξύ τους, αλλά και στην αλληλεπίδραση που αναπτύσσουν με τους εκπαιδευτικούς των προγραμμάτων. Ιδίως για τους μαθητές που αναφέρθηκαν παραπάνω δηλαδή για αυτούς που δεν έχουν κάποια εποπτεία τις ώρες μετά το σχολείο, αντιλαμβάνεται κανείς ότι η κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη ενισχύεται ιδιαίτερα και περιορίζονται θέματα αρνητικών συμπεριφορών και ενασχόλησης με αρνητικούς παράγοντες, όπως η τηλεόραση, τα βιντεοπαιχνίδια αλλά ακόμη και το junk food. Παράλληλα είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε όλο αυτό να δημιουργηθούν μηχανισμοί, οι οποίοι θα βοηθούν στην ανάπτυξη της ψυχολογικής διάστασης των παιδιών (Barber et al., 2005).

Συνάμα πρέπει να σημειωθεί ότι τα μετασχολικά προγράμματα μπορούν να προλάβουν την εμφάνιση σημαντικών προβληματικών για το ίδιο το άτομο καταστάσεων και συμπεριφορών. Σε αυτές θα μπορούσαν να καταγραφούν η χρήση ουσιών επιβλαβών για κατανάλωση, αλκοολούχων ποτών, η ανάπτυξη βίαιων συμπεριφορών, η επίδοση σε junk food και λοιπές ανθυγιεινές συνήθειες. Αντιθέτως τα μετασχολικά προγράμματα παρέχουν ένα ιδιαίτερα ασφαλές και ευχάριστο περιβάλλον για το παιδί, έναν όμορφο χώρο που μπορούν να εφαρμοστούν

προγράμματα ενασχόλησης, που παρακινούν τη μάθηση και αποτρέπουν τον μαθητή από την παραβατικότητα και την ανάπτυξη αρνητικών συμπεριφορών (Barber et al., 2005).

Παράλληλα βοηθούν τον γονέα να εργαστεί χωρίς φόβο και άγχος, καθώς θα γνωρίζει ότι το παιδί του θα βρίσκεται σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα σχολικά προγράμματα έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη διατήρηση της σωματικής υγείας και ευεξίας του παιδιού, καθώς όχι μόνο παρακινούν και κάνουν εφαρμογή και πράξη την προώθηση ενός υγιεινού προτύπου ζωής, αλλά συνάμα αποτρέπουν το παιδί από την ανθυγιεινή διατροφή και το ενθαρρύνουν να ακολουθήσει ένα υγιεινό πρότυπο ζωής με ανάλογες συνήθειες και συμπεριφορές (Durlak et al., 2010).

Ενδεικτικά μπορεί να σημειωθεί ότι οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να επιδοθούν σε οργανωμένα ομαδικά, είτε ατομικά αθλήματα, όπως για παράδειγμα μπάσκετ, ποδόσφαιρο, κολύμβηση και άλλα. Με αυτόν τον τρόπο, μειώνεται η καθιστική ζωή του παιδιού και οι ώρες που θα περνούσε σε αντίστοιχη περίπτωση μπροστά σε μία οθόνη, ενώ συνάμα ο μαθητής ενθαρρύνεται να εργάζεται συνεργατικά και να διαμορφώνει ομαλές και ισορροπημένες κοινωνικές σχέσεις. Πέρα από τις αθλητικές δραστηριότητες πολλά μετασχολικά προγράμματα συμπεριλαμβάνουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μαγειρική, προκειμένου να αναγνωρίσουν την αξία της θρεπτικής διατροφής και να ενισχύσουν την έννοια της υγιεινής διατροφικής συνήθειας. Πολλές φορές μάλιστα στο πλαίσιο των συγκεκριμένων προγραμμάτων δίνονται υγιεινά σνακ (Barber et al., 2005).

2.3 Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική λειτουργία των μετασχολικών προγραμμάτων

Είναι γεγονός ότι υπάρχουν αρκετοί παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των μετασχολικών προγραμμάτων είτε θετικά είτε αρνητικά.

Όσον αφορά στους αρνητικούς παράγοντες, σε αυτούς εντοπίζεται αρχικά η ελλιπής κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Αντίθετα, κρίνεται ως απαραίτητη η διαρκής επαγγελματική τους αναβάθμιση και εξέλιξη, ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς σε κάθε πρόκληση της διαδικασίας αυτής. Όπως προκύπτει από ερευνητικά δεδομένα είναι καθοριστικής σημασίας η ενίσχυση της επαγγελματικής ικανότητας, όπως αυτή

αναπτύσσεται μέσω της διοργάνωσης προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών (Σούλης, 2004).

Ιδίως για τους μαθητές με αναπηρία φαίνεται ότι είναι σημαντικό το όφελος των γνώσεων που αποκτούν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την αντιμετώπιση των μαθητών αυτών, γεγονός που τους βοηθάει αποτελεσματικά στον περιορισμό της αβεβαιότητας τους και την επαγγελματική τους αυτοπεποίθηση (Halvorsen & Neary, 2001).

Όπως προκύπτει από την έρευνα των Williams & Gersch (2004), η οποία απευθυνόταν σε παιδαγωγούς ειδικών σχολείων, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται ότι αντιμετώπιζαν σημαντικά προβλήματα σχετικά με τον ελλιπή εφοδιασμό για την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρίες και συνακόλουθα δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Παράλληλα, είναι γεγονός ότι και η χρηματοδότηση θεωρείται βασικός παράγοντας για την υλοποίηση των στόχων των εκπαιδευτικών και όταν αυτή είναι ελλιπής παρουσιάζονται σημαντικά προβλήματα. Συγκεκριμένα, πολλές φορές οι πόροι δεν αρκούν για την υλοποίηση των δράσεων με αποτέλεσμα να αναζητούνται πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης.

Τα συγκεκριμένα προβλήματα εκπορεύονται από την ελλιπή χρηματοδότηση των ίδιων των φορέων των μετασχολικών προγραμμάτων, από τα ελλιπή ως προς τη στοχοθεσία τους προγράμματα, αλλά και από τα προβλήματα μετακίνησης που αντιμετωπίζουν τα άτομα αυτά, καθώς και η ελλιπή μέριμνα για την οικονομική αποζημίωση που αντιμετωπίζει την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων σε αυτά τα προγράμματα (ΕΣΑμεΑ, 2008).

Το είδος της αναπηρίας αποτελεί εξίσου ένα εμπόδιο καθώς όπως προκύπτει από τα ερευνητικά δεδομένα είναι δύσκολο οι μαθητές με αναπηρία να συμμετάσχουν σε προγράμματα άθλησης, όπως κολύμβηση, περπάτημα, χορός και θέατρο με αποτέλεσμα να αποκλείονται από ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων (Woodmansee et al. 2016). Έτσι λοιπόν αντιλαμβάνεται κανείς ότι το είδος της αναπηρίας καθορίζει σημαντικά τη συμμετοχή των παιδιών στις δραστηριότητες των μετασχολικών προγραμμάτων.

Παράλληλα ένας ακόμη παράγοντας θεωρείται η συναισθηματική και ψυχολογική διαταραχή που μπορεί να επηρεάζει τους μαθητές αυτούς. Ακόμη όμως

και οι γονείς μπορεί να είναι διστακτικοί ως προς την ένταξη του μαθητή στην κοινωνία (Law et al, 2007).

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν και τα περιβαλλοντικά εμπόδια δηλαδή η θερμοκρασία, η σύσταση του εδάφους και ο φωτισμός που συχνά αποτρέπει τους μαθητές από τη συμμετοχή τους σε αυτές τις δραστηριότητες (Χριστοφή, 2014).

Σε γενικές γραμμές αντιλαμβάνεται κανείς ότι η συμμετοχή των παιδιών ενισχύεται όταν ελαχιστοποιούνται τα εμπόδια και εξασφαλίζεται ένα περιβάλλον φροντίδας στοργής και αγάπης απέναντι τους (Law et al., 2007).

Σχετικά με τους παράγοντες που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των μετασχολικών προγραμμάτων, πρέπει να σημειωθεί καταρχήν ότι είναι απαραίτητο να καθορίζονται οι συνθήκες υπό τις οποίες συμμετέχουν οι μαθητές σε μετασχολικά προγράμματα, δεδομένης μάλιστα της σημασίας των γνωστικών και μη γνωστικών αποτελεσμάτων (Durlak, Weissberg & Pachan, 2010·Little, Wimer & Weiss, 2008).

Σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει θετικά την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων είναι η καλλιέργεια σχέσεων συνεργασίας με τους γονείς των παιδιών και η εμπλοκή τους στον σχεδιασμό και τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος στο οποίο συμμετέχουν τα παιδιά τους είτε αυτό είναι ομαδικό είτε διαφοροποιημένο, αφού μόνον έτσι μπορεί να ληφθούν υπόψη οι ατομικές ανάγκες και δυνατότητες των παιδιών (Βρυωνίτη, κ.ά. 2000-2006).

2.4 Ερευνητικά δεδομένα για τη μη τυπική εκπαίδευση

Τα οφέλη από τη συμμετοχή των παιδιών στη μη τυπική εκπαίδευση έχουν διαπιστωθεί σε πολλές ξένες έρευνες. Συγκεκριμένα σε έρευνα των Posner & Vandell (1994) διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή σε μετασχολικά προγράμματα παιδιών με συμπεριφορικά προβλήματα και διαταραχές παρουσιάζουν βελτίωση σε ακαδημαϊκές επιδόσεις από τα παιδιά που δεν συμμετέχουν σε ανάλογα προγράμματα. Ιδιαίτερα σε παιδιά με αναπηρίες η επίδραση των προγραμμάτων στην κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη είναι ιδιαίτερα θετική, ενώ παρατηρείται θετική επίδραση στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς και καλλιέργειας κοινωνικών ικανοτήτων (Durlak et al., 2010).

Σε έρευνα των Marshall et al., (1997) διαπιστώθηκε ότι η λειτουργία των μετασχολικών προγραμμάτων προσέφερε μεγάλη υπηρεσία στις οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, ενώ οι μονογονεϊκές οικογένειες εξήραν την προσφορά των

μετασχολικών προγραμμάτων και την εξασφάλιση ενός ασφαλούς και ποιοτικού περιβάλλοντος στα παιδιά τους.

Από τη βιβλιογραφική επισκόπηση και τη μελέτη ερευνών που σχετίζονται με τη μη τυπική εκπαίδευση, όπως είναι η εκπαίδευση σε μετασχολικά προγράμματα διαπιστώνεται ότι έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα ελάχιστες έρευνες σχετικά με τη φοίτηση των παιδιών. Σε έρευνα του ΚΕΘΙ με τίτλο: «Ανάπτυξη Δικτύου Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και πιλοτική Εφαρμογή» που υλοποιήθηκε πριν από δύο δεκαετίες διαπιστώθηκαν και επισημάνθηκαν λειτουργικά και οικονομικά προβλήματα που ταλάνιζαν τη λειτουργία των ΚΔΑΠ. Τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν ήταν η ελλιπής χρηματοδότηση, η ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή και η στέγαση σε ακατάλληλους χώρους χωρίς προδιαγραφές ασφαλείας, ενώ επισημάνθηκε και η ανυπαρξία βοηθητικού προσωπικού και η απουσία εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού (Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000). Έκτοτε δεν αναφέρεται άλλη αξιολόγηση των ΚΔΑΠ γεγονός που αναδεικνύει τη σημαντικότητα της παρούσας έρευνας στο ζήτημα επίσημανσης των προβλημάτων που απασχολούν τη λειτουργίας τους.

Β' ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1.Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Με την ολοκλήρωση της βιβλιογραφικής επισκόπησης για τη σημασία και επίδραση των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο διαπιστώθηκε ότι η χρησιμότητα των ΚΔΑΠ είναι ένα ζήτημα που πρέπει να απασχολήσει την εκπαιδευτική κοινότητα και την πολιτεία. Σε αυτό το ζήτημα μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά η καταγραφή των απόψεων των εμπειριών και των προτάσεων των γονέων, ώστε μέσα από τα ερευνητικά δεδομένα που θα συλλεχθούν να διαμορφωθούν προτάσεις προς τους συντελεστές της πολιτικής ίδρυσης και λειτουργίας των ΚΔΑΠ.

Οι προβληματισμοί αυτοί οδήγησαν στη διατύπωση του σκοπού και των στόχων της παρούσας έρευνας ευελπιστώντας να πραγματοποιηθεί ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας και να δοθούν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα (Cohen, Manion, & Morrison, 2008). Κύριος σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη σημασία των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών τους από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο.

Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι:

- Η καταγραφή των δραστηριοτήτων που θεωρούν οι γονείς ότι είναι σημαντικές για τα παιδιά τους.
- Οι λόγοι για τους οποίους συναινούν οι γονείς την παρακολούθηση των ΚΔΑΠ από τα παιδιά τους
- Η καταγραφή της άποψης των γονέων για την επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους
- Η διαπίστωση της συμβολής των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες
- Η καταγραφή των προβλημάτων που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ

1.2.Ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές υποθέσεις

Τα ερευνητικά ερωτήματα και οι ερευνητικές υποθέσεις της έρευνας διαμορφώθηκαν με βάση τον κύριο σκοπό και τους επιμέρους στόχους της έρευνας και απετέλεσαν την πύξίδα διαμόρφωσης του ερωτηματολογίου της έρευνας βοηθώντας στον σχεδιασμό της (Robson, 2010). Τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώθηκαν ως εξής:

1. Ποιες δραστηριότητες θεωρούν οι γονείς σημαντικές για να συμμετέχουν τα παιδιά τους;
2. Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους συναινούν οι γονείς την παρακολούθηση των ΚΔΑΠ από τα παιδιά τους;
3. Ποια θεωρούν οι γονείς ότι είναι η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους;
4. Ποια είναι η συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες;
5. Ποια είναι τα προβλήματα που θεωρούν οι γονείς ότι δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ;
6. Ποια είναι η συμβολή των ΚΔΑΠ στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση και η σημασία των ΚΔΑΠ για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας;

Από τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν προέκυψαν οι παρακάτω ερευνητικές υποθέσεις της έρευνας:

- Αναμένεται ότι οι γονείς θεωρούν σημαντικές τις δραστηριότητες που υλοποιούνται κατά τη φοίτηση των παιδιών τους στο ΚΔΑΠ. (Ερ 5_1 έως 5_8).
- Αναμένεται να διαπιστωθεί ότι οι γονείς συμφωνούν και επικροτούν τη φοίτηση των παιδιών τους στο ΚΔΑΠ (Ερ 13).
- Αναμένεται ότι οι γονείς θεωρούν ότι το πρόγραμμα που υλοποιείται στο ΚΔΑΠ ασκεί θετική επίδραση στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους (Ερ 9_1 έως 9_7).
- Αναμένεται ότι τα ΚΔΑΠ συμβάλλουν θετικά σε θέματα συνεργασίας των γονέων με τους τοπικούς παράγοντες (Ερ 10_1 έως 10_5).

- Αναμένεται να διαπιστωθούν πολλά οργανωτικά και λειτουργικά προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ (Ερ 11_1 έως 11_10).
- Αναμένεται να αποδειχθεί η σημαντική συμβολή των ΚΔΑΠ στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση και η σημασία των ΚΔΑΠ για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας (Ερ 8_1 έως 8_6 και 12_1 έως 12_2).

1.3. Συμμετέχοντες

Για την επιλογή του πληθυσμού της έρευνας η ερευνήτρια επέλεξε τη βολική δειγματοληψία με συγκεκριμένα υποκείμενα που εξυπηρετούν τις ανάγκες της έρευνας (Cohen et.al. 2008).. Έτσι επέλεξε ένα δείγμα που αποτελείται από 154 γονείς των οποίων τα παιδιά φοιτούν σε δημόσια και ιδιωτικά ΚΔΑΠ των νομών Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας. Συνεπώς το δείγμα που επιλέχτηκε είναι προκατειλημμένο και επιλεκτικό και ανταποκρίνεται απόλυτα στον σκοπό της έρευνας (Ιωσηφίδης, 2008).

1.4. Μέσα συλλογής δεδομένων. Ερευνητικό εργαλείο

Η ερευνήτρια προκειμένου να πάρει τις απαντήσεις που χρειάζονται ώστε να εκπληρωθεί ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας ανάμεσα από την ποσοτική και ποιοτική ερευνητική προσέγγιση επέλεξε την ποσοτική προσέγγιση (quantitative research) καθώς τη θεώρησε καταλληλότερη, ενώ ως ερευνητικό εργαλείο επέλεξε το ερωτηματολόγιο (Cohen, et.al. 2008). Ο λόγος επιλογής της ποσοτικής προσέγγισης είναι ότι θεωρείται ως πιο αντικειμενική αφού με αυτή εξάγονται αριθμητικά δεδομένα τα οποία μπορούν να ερμηνευτούν χωρίς να υπεισέλθει η υποκειμενική άποψη της ερευνήτριας (Creswell, 2016). Ιδιαίτερα με τη χρήση του ερωτηματολογίου μπορεί να εξαχθούν αριθμητικά μετρήσιμα δεδομένα, τα οποία αφού αναλυθούν με τη χρήση στατιστικών μεθόδων ανάλυσης θα απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα και θα δώσουν χρήσιμα συμπεράσματα για την άποψη των γονιών σχετικά με τη σημασία των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών τους από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο (Verma & Mallick, 2004). Αξίζει να τονιστεί ότι το ερωτηματολόγιο της έρευνας θεωρείται ως ένα αξιόπιστο εργαλείο συλλογής δεδομένων καθώς εξασφαλίζει ανωνυμία στους συμμετέχοντες γεγονός που τους «παροτρύνει στην ειλικρίνεια» (Cohen, et.al., 2008, σελ.219). Επιπλέον δίνει τη

δυνατότητα στην ερευνήτρια να συλλέξει γρήγορα και ανέξοδα πολυπληθή ερευνητικά δεδομένα τα οποία εξυπηρετούν τον σκοπό της έρευνας. (Verma & Mallick, 2004).

Το ερευνητικό εργαλείο που διαμορφώθηκε για την παρούσα έρευνα είναι ένα ερωτηματολόγιο με κλειστές και ανοικτές ερωτήσεις (παράρτημα 1). Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου έγινε από την ερευνήτρια με προσοχή, ώστε να απαντά στα πέντε (5) ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν. Αρχικά προηγείται ένα σύντομο σημείωμα προς τους γονείς με το οποίο τους πληροφορεί ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν είναι υποχρεωτική και τους διαβεβαιώνει ότι θα χρησιμοποιηθούν μόνο οι απαντήσεις τους στις ερωτήσεις και θα τηρηθεί η ανωνυμία τους.

Στη συνέχεια ακολουθεί το ερωτηματολόγιο δομημένο σε πέντε άξονες. Στον πρώτο άξονα οι συμμετέχοντες καλούνται να σημειώσουν τα δημογραφικά τους στοιχεία που αφορούν στο φύλο, την ηλικία, την εκπαίδευση, την εργασία, την οικογενειακή τους κατάσταση και τα προγράμματα τα οποία παρακολουθούν στο ΚΔΑΠ καθώς και το χρόνο και τη συχνότητα με την οποία παρακολουθεί τα προγράμματα αυτά.

Στο δεύτερο άξονα περιλαμβάνονται τρεις ενότητες ερωτήσεων οι 5,6 και 7 με τις οποίες αναμένεται να διευκρινιστεί ποιες είναι οι δραστηριότητες τις οποίες θεωρούν οι γονείς ως σημαντικές ώστε να συμμετέχουν τα παιδιά τους κατά την παρουσία τους στο ΚΔΑΠ., σε ποιες συμμετέχουν ήδη αλλά και ποιες εξωσχολικές δραστηριότητες σταμάτησαν λόγω της συμμετοχής τους στο ΚΔΑΠ. Με τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά αναμένεται να απαντηθεί το πρώτο ερευνητικό ερώτημα.: «Ποιες δραστηριότητες θεωρούν οι γονείς σημαντικές για να συμμετέχουν τα παιδιά τους;».

Στον τρίτο άξονα περιλαμβάνεται μία ενότητα με έξι (6) υποερωτήσεις με τις οποίες διερευνώνται οι λόγοι για τους οποίους συμφωνούν να παρακολουθούν τα παιδιά τους το ΚΔΑΠ. Με τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά αναμένεται να απαντηθεί το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα: «Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους συναινούν οι γονείς την παρακολούθηση των ΚΔΑΠ από τα παιδιά τους;».

Στο τέταρτο άξονα περιλαμβάνεται μία ερώτηση με επτά (7) υποερωτήσεις με τις οποίες διερευνάται η άποψη των γονέων για την επίδραση που θεωρούν ότι έχει το ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους.

Με τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά αναμένεται να απαντηθεί το τρίτο ερευνητικό ερώτημα: «Ποια θεωρούν οι γονείς ότι είναι η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους;».

Στον πέμπτο άξονα περιλαμβάνεται μία ερώτηση με πέντε (5) υποερωτήσεις με τις οποίες διερευνάται η άποψη των γονέων για τη συνεργασία τους με το ΚΔΑΠ σε θέματα διαμόρφωσης του προγράμματος και συμβουλευτικής υποστήριξης που παρέχει το ΚΔΑΠ στους γονείς των παιδιών, καθώς και τη συνεργασία τους με φορείς της τοπικής κοινωνίας. Με τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά αναμένεται να απαντηθεί το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα: «Ποια είναι η συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες;».

Στον έκτο άξονα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονται τρεις ερωτήσεις με υποερωτήσεις με τις οποίες διερευνάται η άποψη των γονέων για τα προβλήματα που θεωρούν ότι δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ και την αποτελεσματικότητά τους. Με τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά αναμένεται να απαντηθεί το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα: «Ποια είναι τα προβλήματα που θεωρούν οι γονείς ότι δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ;».

Στο τέλος του ερωτηματολογίου υπάρχει μία ανοικτή ερώτηση με την οποία καλούνται να επισημάνουν οι γονείς εάν υπάρχει κάτι άλλο σχετικά με το ΚΔΑΠ, που θεωρούν ότι είναι σημαντικό και δεν περιλαμβάνεται στο ερωτηματολόγιο. Όλο το ερωτηματολόγιο είναι γραμμένο σε γλώσσα απλή και κατανοητή και δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην υπάρχουν δυσνόητες φράσεις ή λέξεις. Για τη συμπλήρωσή του απαιτούνται μόνον 15 λεπτά τη; Ωρας

Αφού ολοκληρώθηκε η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου δόθηκε για πιλοτική συμπλήρωση σε δύο γονείς οι οποίοι βρίσκονταν κοντά στην ερευνήτρια και ζητήθηκε να το συμπληρώσουν επισημαίνοντας ταυτόχρονα τα λάθη και τις παραλείψεις που θα εντοπίσουν ώστε να διορθωθούν πριν δοθεί για συμπλήρωση στην ομάδα των συμμετεχόντων (Cohen et.al. 2008). Η πιλοτική ομάδα άμεσα συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο και διαβεβαίωσε την ερευνήτρια ότι οι ερωτήσεις είναι απόλυτα κατανοητές και σαφείς και δεν απαιτούνται διευκρινίσεων.

Για τη διαμόρφωση του ερωτηματολογίου η ερευνήτρια μελέτησε όλες τις σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές και τις έρευνες με συναφές ερευνητικό ενδιαφέρον και ακολούθως το διαμόρφωσε η ίδια με μεγάλη προσοχή. Κύρια πηγή για την κατασκευή του ερωτηματολογίου υπήρξαν τα ερωτηματολόγια που

χρησιμοποιήθηκαν από τις ερευνήτριες Αλεξίου (2010) και (Γεωργιάδου (2018) σε διπλωματικές εργασίες με παρόμοιο ερευνητικό ενδιαφέρον.

1.5. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η ερευνήτρια από το πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου, προκειμένου να αρχίσει τη διανομή των ερωτηματολογίων επικοινωνήσε τηλεφωνικά με τις διευθύνσεις των δεκατεσσάρων (14) ΚΔΑΠ από τα οποία οκτώ (8) είναι δημόσια και έξι (6) ιδιωτικά ΚΔΑΠ των νομών Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας και Γρεβενών και αφού εξήγησε τον σκοπό της έρευνας που διενεργεί ζήτησε την άδεια να επιδώσει τα ερωτηματολόγια στους γονείς των παιδιών που συμμετέχουν στα ΚΔΑΠ. Οι διευθυντές των ΚΔΑΠ συμφώνησαν για την επίδοση των ερωτηματολογίων και ζήτησαν από την ερευνήτρια να δοθούν στην έξοδο του ΚΔΑΠ κατά την ώρα προσέλευσης των γονέων. Ακολούθως η ερευνήτρια φρόντισε να επισκεφθεί κάθε ΚΔΑΠ κατά την ώρα έναρξης του προγράμματος και επέδωσε τα ερωτηματολόγια σε έντυπη στους γονείς που προσέρχονταν να παραδώσουν τα παιδιά τους. Σε κάθε γονέα δόθηκαν σαφείς οδηγίες για τον τρόπο συμπλήρωσής του και η διαβεβαίωση ότι τα προσωπικά του στοιχεία και οι απαντήσεις που θα δοθούν θα παραμείνουν απόρρητα και θα χρησιμοποιηθούν μόνον για τον σκοπό της ερευνητικής εργασίας. Οι γονείς με προθυμία συμμετείχαν στην έρευνα, ωστόσο υπήρχε ένας αριθμός ερωτηματολογίων που δεν επεστράφη στην ερευνήτρια.

Όλη η διαδικασία διανομής και συλλογής των 155 ερωτηματολογίων διήρκεσε ένα εξάμηνο από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούλιο.

1.6. Μέθοδος στατιστικής ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων

Αφού ολοκληρώθηκε η ερευνητική διαδικασία με την επίδοση, συμπλήρωση και συγκέντρωση ενός ικανού αριθμού ερωτηματολογίων που να εξυπηρετεί τον σκοπό της έρευνας ακολούθησε η στατιστική ανάλυση με τη χρήση στατιστικών τεχνικών ανάλυσης. Για τα ερευνητικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν χρησιμοποιήθηκε ο *μέσος όρος* και η *τυπική απόκλιση* και αξιοποιήθηκαν τα *ποσοστά* για την περιγραφή των δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων.

1.7 Εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας

Οι όροι εγκυρότητα και αξιοπιστία μιας έρευνας αποτελούν σημαντικά στοιχεία που συναινούν στη διασφάλιση της αλήθειας και της συνέπειας της έρευνας (Bell, 2001). Η έννοια της εγκυρότητας συγκροτείται από επιμέρους τύπους: την εγκυρότητα περιεχομένου, την εσωτερική εγκυρότητα, την εξωτερική εγκυρότητα, τη μεταβιβασιμότητα και τη γενικευσιμότητα (Cohen et.al. 2008). Η εξασφάλιση της εγκυρότητας περιεχομένου διασφαλίζεται όταν η ερευνήτρια δεν παρεμβαίνει με δικές της απόψεις και θέσεις κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της ερευνητικής διαδικασίας και δεν επηρεάζει με δικές της απόψεις του συμμετέχοντες (Cohen et.al. 2008). Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε η ερευνήτρια δεν παρενέβη με κανένα τρόπο στους συμμετέχοντες αφήνοντας διακριτικά να συμπληρώσουν ανενόχλητα το ερωτηματολόγιο χωρίς την παρουσία της και προσπάθησε να παρουσιάσει με ακρίβεια σε βάθος χρόνου τα δεδομένα που συνέλεξε καθώς η διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας ήταν ένα εξάμηνο (Robson, 2010).

Για να εξασφαλίσει την εσωτερική εγκυρότητα η ερευνήτρια επεδίωξε να τηρήσει τον κώδικα δεοντολογίας αφού έλαβε συγκατάθεση των συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην έρευνα, ανακοίνωσε τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας, και τους ενημέρωσε για την προστασία και εχεμύθεια των προσωπικών τους στοιχείων (Feldan, 2008, όπ. αναφ. στο Μπεζεβέγκης, 2009). Για την εξασφάλιση της εξωτερικής εγκυρότητας, μεταβιβασιμότητας και γενικευσιμότητας χρειάζεται να εξασφαλιστεί η γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας και η επιβεβαίωσή τους από μελλοντικές έρευνες, γεγονός που μπορεί να διασφαλιστεί μόνον εφόσον πραγματοποιηθούν έρευνες με συναφές ερευνητικό ενδιαφέρον. Ακόμη για να διασφαλιστεί η εξωτερική εγκυρότητα χρειάζεται να δοθούν ειλικρινείς απαντήσεις από τους συμμετέχοντες γεγονός που θεωρείται ότι έχει εξασφαλιστεί στην παρούσα έρευνα (Cohen et.al. 2008).

Η έννοια της αξιοπιστίας της έρευνας μπορεί να εξασφαλιστεί εάν πραγματοποιηθεί στο μέλλον μία παρόμοια έρευνα και εξαχθούν ανάλογα ερευνητικά δεδομένα (Cohen et.al. 2008). Για να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία της έρευνας η ερευνήτρια πραγματοποίησε πιλοτική έρευνα με δύο γονείς των οποίων τα παιδιά τους φοιτούν σε ΚΔΑΠ οι οποίοι αφού συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο την διαβεβαίωσαν ότι είναι κατανοητό και ότι οι ερωτήσεις είναι απλές και κατανοητές και δεν απαιτούνται ειδικές γνώσεις. Ένα ακόμη στοιχείο που συνηγορεί στην

αξιοπιστία της έρευνας είναι το δείγμα συμμετεχόντων γονέων, καθώς όλοι τους έχουν παιδιά που φοιτούν σε ΚΔΑΠ . Επίσης άλλο ένα στοιχείο διασφάλισης της αξιοπιστίας είναι το γεγονός ότι με την ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας και της εξαγωγή των αποτελεσμάτων η ερευνήτρια φρόντισε να δοθούν απαντήσεις και στα πέντε ερευνητικά ερωτήματα που έθεσε κατά τον σχεδιασμό της. Τέλος, ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's Alpha, προέκυψε υψηλός της τάξεως του 0.80. Όλα τα στοιχεία που αναφέρθηκαν συνηγορούν στην εξασφάλιση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας που πραγματοποιήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Περιγραφική στατιστική

Στην παρούσα ερευνά, διερευνήθηκαν οι απόψεις 154 γονέων ως προς τα ΚΔΑΠ και τη συμβολή αυτών γενικότερα. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε κατάλληλο ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείται από 2 ενότητες, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων και των παιδιών τους και τις απόψεις τους για το θέμα που προαναφέρθηκε και δομημένο σε πέντε άξονες σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν.

2.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων που απάντησαν το ερωτηματολόγιο, αλλά και των παιδιών τους.

Στον Πίνακα 1 παρατηρούμε πως το 55.6% των γονέων είναι γυναίκες, ενώ το 44.4% αποτελείται από άνδρες. Ακόμη, είναι εμφανές πως το 52.6% αυτών είναι από 31 έως 40 ετών, με το 26.6% να καλύπτουν οι γονείς άνω των 40 ετών. Ακόμη, το 20.8% αυτών είναι έως και 30 ετών. Συνεχίζοντας με την εκπαίδευση των γονέων, το 55.3% καταλαμβάνουν οι απόφοιτοι Λυκείου ή Τεχνικής σχολής, το 37.5% αγγίζουν οι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου και το υπόλοιπο 7.2% αντιπροσωπεύουν όσοι σταμάτησαν την εκπαίδευση τους στο Δημοτικό ή το Γυμνάσιο. Επιπλέον, παρατηρούμε πως το 72.5% των γονέων δηλώνουν πως εργάζονται τόσο οι ίδιοι όσο και ο/η σύζυγος τους, ενώ το 27.5% είναι αρνητικό ως προς την παραπάνω άποψη. Ακολούθως, παρατίθεται το εάν εργάζεται μόνο ένας από τους δύο γονείς. Το 71.5% του δείγματος απάντησε αρνητικά ως προς την παραπάνω άποψη, ενώ το 28.5% είναι θετικό. Ως προς το επάγγελμα των ερωτηθέντων, το 18.2% καταλαμβάνουν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 17.5% αγγίζουν οι δημόσιοι υπάλληλοι, ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες και όσοι ασχολούνται με τα οικιακά καλύπτου το 12.3% και το 10.4% αντίστοιχα. Ακόμη, οι στρατιωτικοί-αστυνομικοί φτάνουν το 9.1%, το 7.8% των ερωτηθέντων εργάζονται ως εκπαιδευτικοί και οι αγρότες ή οι άνεργοι καταλαμβάνουν από 5.8% έκαστος. Η απάντηση «Άλλο» αγγίζει το 13% και αποτελείται από απαντήσεις οι οποίες ξεχωριστά αντιπροσωπεύουν αμελητέα ποσοστά τα οποία δεν έχει νόημα να παρουσιαστούν. Αναφορικά με τον αριθμό

τέκνων, το 56.5% του δείγματος των ερωτηθέντων έχουν 2 παιδιά, το 20.8% καταλαμβάνουν οι οικογένειες με 3 παιδιά, το 13.6% των ερωτηθέντων έχουν 1 παιδί και το 9.1% αγγίζουν οι πολύτεκνοι γονείς 4 παιδιών. Επιπροσθέτως, το 54.5% των γονέων δηλώνουν πως μόνο 1 παιδί παρακολουθεί προγράμματα, το 40.3% υποστηρίζει πως 2 παιδιά παρακολουθούν προγράμματα και μόλις το 5.2% των οικογενειών έχουν 3 παιδιά που παρακολουθούν προγράμματα του κέντρου. Ακόμη, παρουσιάζονται οι τάξεις του 1^{ου}, 2^{ου} και 3^{ου} παιδιού των ερωτηθέντων. Όπως βλέπουμε, το 47.4% των πρωτότοκων πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο, το 28.6% βρίσκεται στην Α' (18.2%) και στη Β' (10.4%) Δημοτικού και το 16.8% πηγαίνει στην Γ' (11%) και Δ' (5.8%) Δημοτικού. Ακόμη, το 7.1% των 1^{ων} παιδιών των ερωτηθέντων παρακολουθούν μαθήματα στην Ε' (5.2%) και ΣΤ' (1.9%) Δημοτικού. Συνεχίζοντας με το 2^ο παιδί, φαίνεται πως το 42.9% των παιδιών αυτών πηγαίνουν στην Γ' (20%) ή Δ' (22.9%) Δημοτικού, ενώ όσα παιδιά πηγαίνουν στην Ε' (15.7%) ή ΣΤ' (12.9%) Δημοτικού ή στην Β' Δημοτικού αγγίζουν το 28.6% και το 27.1% αντίστοιχα. Ακόμη, το 1.4% καταλαμβάνουν τα παιδιά που γεννήθηκαν δεύτερα και πηγαίνουν νηπιαγωγείο. Τέλος, το 50% των 3^{ων} παιδιών πηγαίνουν στην Ε' Δημοτικού, ενώ όσα πηγαίνουν Δ' ή ΣΤ Δημοτικού, καταλαμβάνουν από 25%.

2.2 Χρονική διάρκεια συμμετοχής στο ΚΔΑΠ

Στη δεύτερη ενότητα της περιγραφικής στατιστικής, παρουσιάζονται οι απόψεις των ερωτηθέντων για τις δράσεις του ΚΔΑΠ και τη συμβολή του γενικότερα.

Στον Πίνακα 2 και το Γράφημα 1, παρατίθεται το χρονικό διάστημα που το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί των ερωτηθέντων παρακολουθεί προγράμματα σε κάποιο ΚΔΑΠ. Το 46.1% των παιδιών πηγαίνουν σε κάποιο ΚΔΑΠ πάνω από 1 χρόνο, το 32.2% πηγαίνει 1 χρόνο, ενώ το 21.7% των πρωτότοκων παιδιών παρακολουθούν προγράμματα λιγότερο από 1 έτος.

Στον Πίνακα 3 και το Γράφημα 2, παρουσιάζεται η συχνότητα με την οποία το πρωτότοκο παιδί της οικογένειας παρακολουθεί προγράμματα στο ΚΔΑΠ. Το 59.7% των παιδιών αυτών επισκέπτονται καθημερινά το ΚΔΑΠ και το 40.3% το επισκέπτεται 2 με 3 φορές την εβδομάδα.

2.3 Συχνότητα παροχής βοήθειας για τις υποχρεώσεις του σχολείου.

Στον Πίνακα 4 και το Γράφημα 3, παρατηρούμε πως το 36.4% των ερωτηθέντων υποστηρίζουν πως βοηθούν το παιδί τους συχνά στις υποχρεώσεις που έχει για το σχολείο, το 25.3% το βοηθά μερικές φορές και το 21.4% το βοηθάει καθημερινά. Ακόμη, το 9.7% καταλαμβάνουν όσοι προσφέρουν σπάνια βοήθεια στο παιδί, ενώ ποτέ δεν βοηθάνε το παιδί το 7.1% των γονέων.

Στον Πίνακα 5 και το Γράφημα 4, είναι εμφανές πως το 51.7% του δείγματος διαφωνεί πως ο χρόνος που διαθέτει για τα παιδιά είναι αρκετός, ενώ το 48.3% των γονέων θεωρούν αρκετό το χρόνο αυτό.

2.4 Σημαντικότητα δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ

Στον Πίνακα 6 και το Γράφημα 5 που ακολουθούν, παρατίθεται το πόσο σημαντικές θεωρούν οι ερωτηθέντες τις παρακάτω δραστηριότητες που προσφέρει το ΚΔΑΠ. Οι απαντήσεις δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Καθόλου, 2-Λίγο, 3-Αρκετά, 4-Πολύ, 5-Πάρα πολύ) με την αύξηση του μέσου όρου να ταυτίζεται με την αύξηση της σημαντικότητας της εκάστοτε δραστηριότητας. Πολύ σημαντικές θεωρούν οι γονείς τις αθλητικές-κινητικές δραστηριότητες (4.25), την αισθητική αγωγή (4.09), τις ξένες γλώσσες (3.99) και την πληροφορική (3.96). Ακόμη, ανάμεσα στις απαντήσεις «Αρκετά» και «Πολύ», με τάση προς το δεύτερο, τοποθετούν το ελεύθερο παιχνίδι (3.59), ενώ πολύ σημαντικούς θεωρούν τους πολιτιστικούς συλλόγους (3.17), το κατηχητικό (2.78) και τους προσκόπους (2.76).

2.5 Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά

Συνεχίζοντας, παρουσιάζονται οι δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά των ερωτηθέντων. Όπως φαίνεται τα παιδιά συμμετέχουν περισσότερο σε αθλητικές δραστηριότητες (83.8% Ναι) και σε προγράμματα χορού (57.1% Ναι), μουσικής (55.2% Ναι), πληροφορικής (52.6% Ναι) και εικαστικών (50.6% Ναι). Ακολουθούν οι ξένες γλώσσες (49.4% Ναι), το θέατρο (46.1% Ναι) και οι δραστηριότητες πολιτιστικών συλλόγων (31.8% Ναι) και τελευταία κατατάσσεται η συμμετοχή στους προσκόπους (28.0% Ναι) και στο κατηχητικό (26.0% Ναι). Τα παραπάνω παρουσιάζονται στον Πίνακα 7 και το Γράφημα 6.

Στον Πίνακα 8 και το Γράφημα 7, παρουσιάζονται οι εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετείχε το παιδί, αλλά τις σταμάτησε επειδή τώρα τις παρακολουθεί στο ΚΔΑΠ. Είναι εμφανές πως αυτό δεν συμβαίνει τόσο συχνά, ωστόσο περισσότερο συμβαίνει με τις αθλητικές δραστηριότητες (22.7% Ναι), τον χορό (15.6% Ναι) και τα εικαστικά (14.3% Ναι). Ακολουθούν οι δραστηριότητες πληροφορικής (9.1% Ναι) και μουσικής (5.8% Ναι) και τελευταίο τοποθετείται το θέατρο (1.3% Ναι) και οι ξένες γλώσσες (1.3% Ναι).

2.6 Λόγοι παρακολούθησης προγραμμάτων των ΚΔΑΠ

Στον Πίνακα 9 και το Γράφημα 8, παρατίθενται οι λόγοι για τους οποίους οι ερωτηθέντες συναινούν στο να παρακολουθούν τα παιδιά προγράμματα του ΚΔΑΠ. Οι απαντήσεις δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Καθόλου σημαντικό, 2-Λίγο σημαντικό, 3-Αρκετά σημαντικό, 4-Πολύ σημαντικό, 5-Πάρα πολύ σημαντικό) με την αύξηση του μέσου όρου, να συνεπάγεται με αύξηση της σημαντικότητας των ερωτηθέντων. Ανάμεσα στις απαντήσεις «Πολύ σημαντικό» και «Πάρα πολύ σημαντικό», με τάση προς το πρώτο, τοποθετούνται οι ερωτηθέντες ως προς το ότι τα παιδιά περνούν δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους (4.36), ασχολούνται με δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στα εξωσχολικά ενδιαφέροντα τους (4.30) και πως ασχολούνται με δραστηριότητες χρήσιμες για το σχολείο (4.30). Επιπλέον πολύ σημαντικό θεωρούν το γεγονός ότι περνούν το χρόνο τους σε ένα ασφαλές ποιοτικό και ευχάριστο περιβάλλον (4.22), περιορίζεται η ενασχόληση με την τηλεόραση και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια (4.01) και αναπτύσσουν την προσωπικότητα τους (4.01).

2.7 Η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών

Στον Πίνακα 10 και το Γράφημα 9, παρουσιάζονται οι απόψεις των γονέων αναφορικά με την επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους. Οι απαντήσεις, όπως και προηγουμένως, δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Καθόλου σημαντικό, 2-Λίγο σημαντικό, 3-Αρκετά σημαντικό, 4-Πολύ σημαντικό, 5-Πάρα πολύ σημαντικό) και όσο αυξάνεται ο μέσος όρος, τόσο αυξάνεται και η συμβολή των ΚΔΑΠ στον εκάστοτε τομέα. Ανάμεσα στις απαντήσεις «Πολύ σημαντικό» και «Πάρα πολύ σημαντικό», με τάση προς το πρώτο, τοποθετούνται οι ερωτηθέντες ως προς το ότι τα ΚΔΑΠ συμβάλλουν στη δημιουργία

φιλικών σχέσεων (4.30). Επιπλέον, πολύ σημαντική θεωρούν τη συμβολή στη βελτίωση της επίδοσης των παιδιών στο σχολείο (4.15), στη βελτίωση της υγείας και ευεξίας των παιδιών (4.03), στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στη σχολική εκπαίδευση (4.03), στη βελτίωση των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παιδιών (3.93) και στην αύξηση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και της αυτό-αποτελεσματικότητας των παιδιών (3.93). Επιπλέον, μεταξύ των απαντήσεων «Αρκετά σημαντικό» και «Πολύ σημαντικό», με τάση προς το δεύτερο, κατατάσσουν τον περιορισμό της παιδικής παραβατικότητας και της βίαιης συμπεριφοράς (3.64).

2.8 Η επίδραση των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες

Στον Πίνακα 11 και το Γράφημα 10, παρουσιάζεται η συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες, σύμφωνα με την άποψη των γονέων. Οι απαντήσεις δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Καθόλου, 2-Λίγο, 3-Αρκετά, 4-Πολύ, 5-Πάρα πολύ), με την αύξηση του μέσου όρου να συνδέεται με την αύξηση της συμβολής των ΚΔΑΠ. Οι ερωτηθέντες θεωρούν πως τα ΚΔΑΠ συμβάλλουν πολύ στη συνεργασία με κοινοτικούς, εκπαιδευτικούς φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους (3.92), στη δυνατότητα παροχής συμβουλών στους γονείς (3.88), στην αξιοποίηση χώρων εκτός ΚΔΑΠ (3.88) και στη συχνή επικοινωνία των εκπαιδευτικών του ΚΔΑΠ με τους γονείς των μαθητών (3.86). Τέλος, μέτρια θεωρούν τη συμβολή των ΚΔΑΠ στη συμμετοχή των γονέων στη διαμόρφωση του προγράμματος (3.04).

2.9 Προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ

Συνεχίζοντας με τα προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ, αυτή τη φορά οι απαντήσεις δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Καθόλου σημαντικό, 2-Λίγο σημαντικό, 3-Αρκετά σημαντικό, 4-Πολύ σημαντικό, 5-Πάρα πολύ σημαντικό) με την αύξηση του μέσου όρου να ταυτίζεται με την αύξηση της σημαντικότητας του εκάστοτε προβλήματος. Ανάμεσα στις απαντήσεις «Πολύ σημαντικό» και «Πάρα πολύ σημαντικό», με τάση προς το πρώτο, τοποθετούνται οι ερωτηθέντες ως προς το ότι αποτελεί πρόβλημα η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού (4.31). Επιπλέον, πολύ σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού (4.22), το ωράριο λειτουργίας (4.22), η ανεπαρκής

οικονομική στήριξη (4.14), η υλικοτεχνική υποδομή (4.14), η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων (4.07) και η μη άρτια οργάνωση των διαδικασιών (4.06). Ανάμεσα στις απαντήσεις «Αρκετά σημαντικό» και «Πολύ σημαντικό», με τάση προς το δεύτερο, βρίσκονται οι ερωτηθέντες ως προς το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών (3.58) και τη συνεργασία με τους γονείς (3.54), ενώ με τάση προς το πρώτο τοποθετούνται ως προς την επιβάρυνση του εξωσχολικού χρόνου των μαθητών (3.35). Τα παραπάνω, παρουσιάζονται στον Πίνακα 12 και το Γράφημα 11.

2.10 Ικανοποίηση και κούραση των παιδιών από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ

Στον Πίνακα 13 και το Γράφημα 12, παρουσιάζεται το κατά όσο τα παιδιά είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ και πόσο κουράζονται σε αυτές. Οι απαντήσεις, δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Καθόλου, 2-Λίγο, 3-Μέτρια, 4-Πολύ, 5-Πάρα πολύ) με την αύξηση του μέσου όρου να συνεπάγεται με αύξηση της συμφωνίας στην εκάστοτε πρόταση. Όπως φαίνεται, ανάμεσα στις απαντήσεις «Πολύ» και «Πάρα πολύ», με τάση προς το πρώτο, τοποθετούνται οι γονείς ως προς το ότι τα παιδιά τους είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ (4.36), ενώ μέτρια υποστηρίζουν πως τα παιδιά επιστρέφουν κουρασμένα από το ΚΔΑΠ (2.93).

2.11 Η αποτελεσματικότητα λειτουργίας των ΚΔΑΠ

Στον τελευταίο Πίνακα 14 και το Γράφημα 13, παρουσιάζεται η άποψη των ερωτηθέντων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των ΚΔΑΠ. Το 48.4% των ερωτηθέντων θεωρούν τα κέντρα πάρα πολύ αποτελεσματικά, το 43.1% υποστηρίζει πως είναι πολύ αποτελεσματικά και το 8.5% καταλαμβάνουν όσοι απάντησαν «Αρκετά».

Επαγωγική στατιστική

Στην ενότητα αυτή, έγινε μια προσπάθεια ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία διατυπώνονται ως εξής:

- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων επηρεάζουν τις απόψεις τους για τη σημαντικότητα των δραστηριοτήτων, τη συμβολή και τα προβλήματα των ΚΔΑΠ;

- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων επηρεάζουν τις απόψεις τους για την αποτελεσματική λειτουργία των ΚΔΑΠ;
- Η άποψη των γονέων για την αποτελεσματική λειτουργία των ΚΔΑΠ επηρεάζει τις απόψεις τους για τη σημαντικότητα των δραστηριοτήτων, τη συμβολή και τα προβλήματα αυτών;

Για την απάντηση των παραπάνω, αρχικά δημιουργήθηκαν 4 καινούργιες μεταβλητές-Score, το «Επίπεδο σημαντικότητας δραστηριοτήτων ΚΔΑΠ», το «Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών», το «Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες» και το «Επίπεδο σημαντικότητας προβλημάτων που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ», τα οποία αποτελούνται από τους μέσους όρους 8, 7, 5 και 10 ερωτήσεων αντίστοιχα. Οι ομάδες ερωτήσεων ελέγχθηκαν ως προς τις αξιοπιστίες τους με τη χρήση του δείκτη Cronbach's Alpha, οι οποίες προέκυψαν οριακά αποδεκτές, καθώς κυμαίνονται από 0.677 έως 0.809. Επομένως, οι καινούργιες μεταβλητές αποθηκεύουν αξιόπιστα τις πληροφορίες των ερωτήσεων. Τέλος, όλες οι καινούργιες μεταβλητές δέχονται τιμές από το 1 έως το 5, με την αύξηση του μέσου όρου, να συνδέεται με την αύξηση του εκάστοτε επιπέδου. Τα παραπάνω, παρουσιάζονται μέσω του Πίνακα 15.

Πίνακας 15: Cronbach's Alpha

	Cronbach's Alpha	N of Items
Επίπεδο σημαντικότητας δραστηριοτήτων ΚΔΑΠ	0.677	8
Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών	0.809	7
Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες	0.698	5
Επίπεδο σημαντικότητας προβλημάτων που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ	0.686	10

Για να απαντηθεί το 1^ο και 2^ο ερευνητικό ερώτημα χρησιμοποιήθηκαν τα παραμετρικά t-test και Anova και το μη παραμετρικό Kruskal-Wallis.

Τα τεστ επιλέχθηκαν με βάση τις υποδείξεις του Κεντρικού Οριακού Θεωρήματος. Πιο συγκεκριμένα, η έννοια της παραμετρικότητας ή της μη παραμετρικότητας, σχετίζεται με την κανονική κατανομή μιας ποσοτικής μεταβλητής. Το θεώρημα αυτό, αποτελεί μία συντόμευση-παραδοχή, βάσει της οποίας όταν για μια μεταβλητή υπάρχουν περισσότερες από 30 παρατηρήσεις, τότε αυτή τείνει ασυμπτωτικά να ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Έτσι, αποφεύγονται επιπλέον έλεγχοι και η επιλογή των τελικών τεστ βασίζεται στο κατά πόσο σε κάθε τους βαθμίδα, υπάρχουν ή όχι πάνω από 30 παρατηρήσεις του δείγματος. Επιπλέον, λήφθηκε υπ' όψη πως για την ανάλυση μεταβλητών που δέχονται 2 απαντήσεις (π.χ. Ναι-Όχι), δηλαδή είναι δίτιμες, τείνει να χρησιμοποιείται το t-test (παραμετρικό) ή το Mann-Whitney (μη παραμετρικό). Ωστόσο, σε περίπτωση που μεταβλητή διαχωρίζει το δείγμα σε πάνω από 2 κατηγορίες τότε χρησιμοποιείται είτε το τεστ Anova (παραμετρικό) είτε το τεστ Kruskal-Wallis (μη παραμετρικό).

Τα παραπάνω τεστ ελέγχουν το κατά πόσο μία εξαρτημένη μεταβλητή-χαρακτηριστικό, συμπεριφέρεται με όμοιο τρόπο ανάμεσα στα υποσύνολα του δείγματος που ορίζονται από τις ποιοτικές μεταβλητές (π.χ. Ναι-Όχι). Κάθε στατιστικός έλεγχος, εξάγει μια τιμή (p-value), η οποία όταν προκύψει κάτω του 0.05 τότε η κοινή συμπεριφορά απορρίπτεται, άρα παρουσιάζεται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση σε 95% επίπεδο σημαντικότητας.

Τέλος, για την απάντηση του 3^{ου} ερευνητικού ερωτήματος, χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης Pearson. Ο συγκεκριμένος δείκτης, δέχεται τιμές από το -1 έως το 1, και καθώς πλησιάζει κατά απόλυτη τιμή το 1, τόσο πιο ισχυρή θεωρείται η συσχέτιση μεταξύ των 2 υπό μελέτη μεταβλητών.

1^ο ερευνητικό ερώτημα.

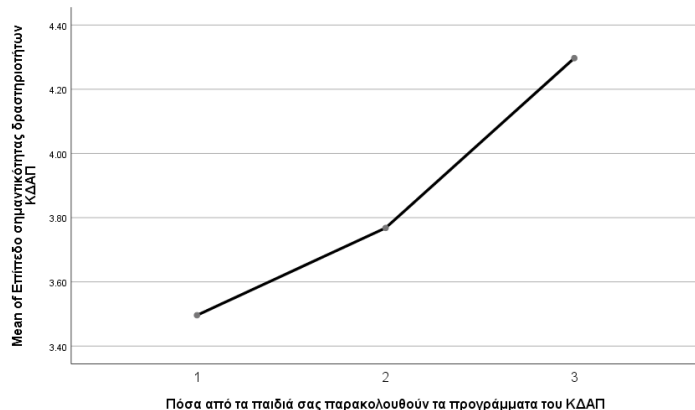
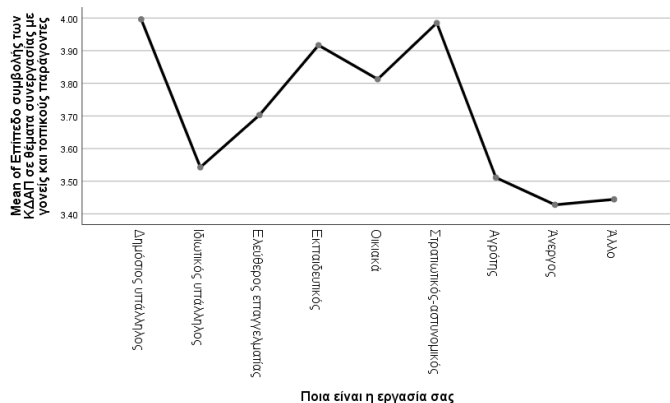
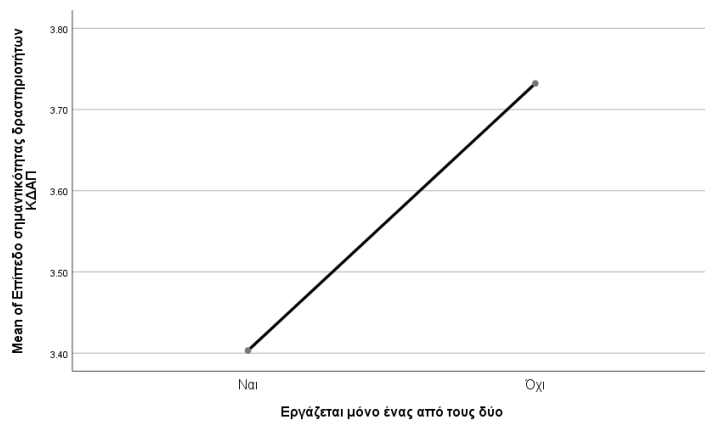
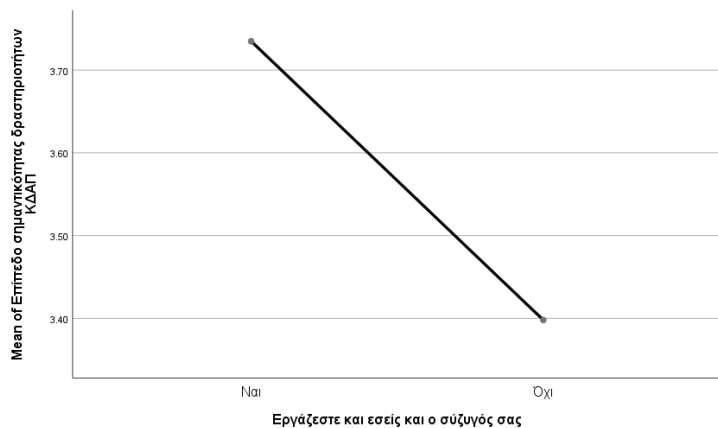
Για την απάντηση του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος, έγινε χρήση των επαγωγικών μεθόδων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Στον Πίνακα 16 παρουσιάζονται οι τιμές (p-values) των στατιστικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν, από τις οποίες αναδείχθηκαν 4 στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις.

Πίνακας 16: Διαφοροποιήσεις της σημαντικότητας των δραστηριοτήτων, της συμβολής και των προβλημάτων των ΚΔΑΠ

	Επίπεδο σημαντικότητας δραστηριοτήτων ΚΔΑΠ	Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών	Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες	Επίπεδο σημαντικότητας προβλημάτων που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ
Φύλο (t-test)	0.430	0.748	0.493	0.230
Ηλικία (Anova)	0.245	0.926	0.961	0.407
Εκπαίδευση (Kruskal-Wallis)	0.262	0.309	0.076	0.647
Εργάζεστε και εσείς και ο σύζυγός σας (t-test)	0.004	0.070	0.524	0.501
Εργάζεται μόνο ένας από τους δύο (t-test)	0.005	0.088	0.724	0.756
Ποια είναι η εργασία σας (Kruskal-Wallis)	0.059	0.073	0.035	0.628
Πόσα παιδιά έχετε (Kruskal-Wallis)	0.900	0.203	0.312	0.368
Πόσα από τα παιδιά σας παρακολουθούν τα προγράμματα του ΚΔΑΠ (Kruskal-Wallis)	0.001	0.648	0.498	0.265

Στα Γραφήματα 14-17, παρουσιάζονται οι παραπάνω στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις. Όπως βλέπουμε, οι ερωτηθέντες που απάντησαν θετικά ως προς το ότι εργάζονται και οι ίδιοι και ο/η σύζυγος τους, θεωρούν πιο σημαντικές τις δραστηριότητες των ΚΔΑΠ. Επιπλέον, όσοι διαφώνησαν ως προς το ότι εργάζεται μόνο ένας από τους δύο γονείς, επίσης θεωρούν πιο σημαντικές τις δραστηριότητες των ΚΔΑΠ. Στη συνέχεια, είναι εμφανές πως οι δημόσιοι υπάλληλοι υποστηρίζουν σε υψηλότερο επίπεδο πως οι δραστηριότητες των ΚΔΑΠ συμβάλλουν στη συνεργασία με τους γονείς και τους τοπικούς παράγοντες, με τους άνεργους να τοποθετούνται στην τελευταία θέση. Τέλος, όσο αυξάνεται ο αριθμός των παιδιών τόσο πιο σημαντικές θεωρούν οι ερωτηθέντες τις δραστηριότητες των ΚΔΑΠ.

Γραφήματα 14-17: Διαφοροποιήσεις της σημαντικότητας των δραστηριοτήτων, της συμβολής και των προβλημάτων των ΚΔΑΠ

2^ο ερευνητικό ερώτημα

Με στόχο την απάντηση του δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος, έγινε χρήση των ίδιων επαγωγικών μεθόδων όπως και προηγουμένως. Στον Πίνακα 17, παρατίθενται οι τιμές (p-values) όλων των στατιστικών ελέγχων, από τις οποίες δεν αναδείχθηκε καμία στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση. Επομένως, συμπεραίνουμε πως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων δεν επηρεάζουν το πόσο αποτελεσματική θεωρούν τη λειτουργία των ΚΔΑΠ, με βάση τη συνολική τους εμπειρία.

Πίνακας 17: Διαφοροποιήσεις της αποτελεσματικής λειτουργίας των ΚΔΑΠ

	Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική
Φύλο (t-test)	0.082
Ηλικία (Ανοva)	0.241
Εκπαίδευση (Kruskal-Wallis)	0.449
Εργάζεστε και εσείς και ο σύζυγός σας (t-test)	0.906
Εργάζεται μόνο ένας από τους δύο (t-test)	0.701
Ποια είναι η εργασία σας (Kruskal-Wallis)	0.648
Πόσα παιδιά έχετε (Kruskal-Wallis)	0.381
Πόσα από τα παιδιά σας παρακολουθούν τα προγράμματα του ΚΔΑΠ (Kruskal-Wallis)	0.074

3^ο ερευνητικό ερώτημα

Για την απάντηση του τελευταίου ερευνητικού ερωτήματος, έγινε χρήση του συντελεστή Pearson. Στον Πίνακα 18, παρουσιάζονται οι συντελεστές γραμμικής συσχέτισης Pearson που προέκυψαν, από τους οποίους 2 ανέδειξαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, όσο πιο αποτελεσματική θεωρούν οι γονείς τη λειτουργία των ΚΔΑΠ, τόσο πιο υψηλό υποστηρίζουν πως είναι το επίπεδο συμβολής των κέντρων αυτών σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες και τόσο πιο σημαντικά θεωρούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί. Οι συσχετίσεις αυτές αν και χαρακτηρίζονται από μικρής έως μέτριας έντασης, (0.262 και 0.413 αντίστοιχα), είναι στατιστικά σημαντικές σε 99% επίπεδο εμπιστοσύνης.

Πίνακας 18: Συσχετίσεις Pearson

	Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική
Επίπεδο σημαντικότητας δραστηριοτήτων ΚΔΑΠ	-0.109
Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών	0.152
Επίπεδο συμβολής των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες	.262 **
Επίπεδο σημαντικότητας προβλημάτων που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ	.413 **
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: **ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ**

Κύριος σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η σημασία των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο μέσα από τη διερεύνηση των απόψεων των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας. Για την υλοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα γραπτό ερωτηματολόγιο που διαμοιράστηκε και συμπληρώθηκε από γονείς. Από την ανάλυση όλων των δεδομένων στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από την ερευνητική διαδικασία προέκυψαν σημαντικά στοιχεία με τη βοήθεια των οποίων απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα και διατυπώθηκαν σημαντικά συμπεράσματα για τη σημασία και την επίδραση των ΚΔΑΠ στη μετάβαση των παιδιών από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. Το σημαντικότερο εύρημα είναι ότι οι γονείς θεωρούν ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ συμβάλλει στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση.

3.1 Δημογραφικά στοιχεία

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων δηλαδή το 72.5% των γονέων δηλώνουν ότι είναι εργαζόμενοι και οι δύο γονείς σε διάφορα επαγγέλματα, γεγονός που αναδεικνύει τη σπουδαιότητα της προφοράς των ΚΔΑΠ στους εργαζόμενους γονείς. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνει βιβλιογραφικές αναφορές σύμφωνα με τις οποίες σκοπός της δημιουργίας των ΚΔΑΠ και γενικά της Κοινωνικής Εκπαίδευσης ήταν η απασχόληση των παιδιών γονέων που εργάζονται και η πρόθεση να καλυφθούν κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, η καταπολέμηση της ανισότητας και των κοινωνικών διακρίσεων και η εφαρμογή των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας (Θωίδης & Χανιωτάκης, 2007).

3.2 Συμμετοχή των παιδιών σε Σημαντικές δραστηριότητες

1^ο ερευνητικό ερώτημα

«Ποιες δραστηριότητες θεωρούν οι γονείς σημαντικές για να συμμετέχουν τα παιδιά τους;».

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων γονέων διαμορφώθηκε ο Πίνακας 14 και το Γράφημα 14 της περιγραφικής στατιστικής. Διαπιστώθηκε ότι οι γονείς θεωρούν ότι οι πιο σημαντικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά τους κατά την παραμονή

τους το ΚΔΑΠ είναι οι αθλητικές-κινητικές δραστηριότητες (4.25), η αισθητική αγωγή (4.09), οι ξένες γλώσσες (3.99) και η πληροφορική (3.96). Επιπλέον θεωρούν ότι αποτελεί σημαντική απασχόληση το ελεύθερο παιχνίδι ενώ πολύ σημαντική απασχόληση θεωρούν την ενασχόλησή τους με πολιτιστικούς συλλόγους (3.17), κατηχητικό (2.78) και προσκόπους (2.76). Παράλληλα η συμμετοχή των παιδιών των ερωτηθέντων σε ένα πλήθος δραστηριοτήτων που υλοποιούνται στο ΚΔΑΠ που φοιτούν αναδεικνύει την οργάνωση, τον προγραμματισμό και την προετοιμασία πολλών δράσεων όπως αναφέρθηκε κατά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση (ΚΔΑΠ με Α, 2020). Το γεγονός ότι υλοποιείται πληθώρα δραστηριοτήτων οι οποίες εντάσσονται στο πρόγραμμα των ΚΔΑΠ επιβεβαιώνει τις βιβλιογραφικές αναφορές σύμφωνα με τις οποίες στα ΚΔΑΠ υλοποιείται ποικιλία δραστηριοτήτων με τις οποίες δίνεται η δυνατότητα σε κάθε μαθητή να αναπτύξει τις ικανότητές του και να εμπλακεί σε ενδιαφέρουσες δράσεις είτε ομαδικά είτε ατομικά. (Βαφέα, 2000· Σιδηρά & Δεληστάθης, 2000·ΚΔΑΠ με Α, 2020).

3.3 Λόγοι παρακολούθησης των ΚΔΑΠ

2^ο ερευνητικό ερώτημα

«Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους συναινούν οι γονείς την παρακολούθηση των ΚΔΑΠ από τα παιδιά τους;»

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων γονέων διαμορφώθηκε ο Πίνακας 17 και το Γράφημα 17 της περιγραφικής στατιστικής. Στις απαντήσεις των γονέων διακρίνεται η μεγάλη σπουδαιότητα που δίνουν οι γονείς στην παρακολούθηση των προγραμμάτων των ΚΔΑΠ από τα παιδιά τους καθώς με μεγάλη πλειοψηφία εκτιμούν ότι έτσι τα παιδιά τους περνούν δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους, ασχολούνται με δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στα εξωσχολικά ενδιαφέροντα τους και ασχολούνται με δραστηριότητες χρήσιμες για το σχολείο. Επιπλέον πολύ σημαντικό θεωρούν το γεγονός ότι περνούν το χρόνο τους σε ένα ασφαλές ποιοτικό και ευχάριστο περιβάλλον περιορίζεται η ενασχόληση με την τηλεόραση και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους.

Η άποψη αυτή των γονέων ενισχύει τις βιβλιογραφικές αναφορές σύμφωνα με τις οποίες τα μετασχολικά προγράμματα παρέχουν ένα ιδιαίτερα ασφαλές και ευχάριστο περιβάλλον στα παιδιά ενώ παρακολουθούν προγράμματα ενασχόλησης, που παρακινούν τη μάθηση και αποτρέπουν τον μαθητή από την παραβατικότητα και

την ανάπτυξη αρνητικών συμπεριφορών (Barber et al., 2005). Έτσι οι γονείς μπορούν να εργαστούν χωρίς φόβο και άγχος, καθώς θα γνωρίζουν ότι το παιδί τους θα βρίσκεται σε ένα ασφαλές περιβάλλον (Barber et al., 2005).

3.4 Η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών

3ο ερευνητικό ερώτημα:

« Ποια θεωρούν οι γονείς ότι είναι η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους;».

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων γονέων διαμορφώθηκε ο Πίνακας 18 και το Γράφημα 18 της περιγραφικής στατιστικής. Οι απαντήσεις των γονέων είναι ενδεικτικές και αναδεικνύουν τη μεγάλη επίδραση που θεωρούν ότι έχουν στην ακαδημαϊκή εξέλιξη των παιδιών τους. Με τις διαπιστώσεις αυτές επιβεβαιώνονται ευρήματα προηγούμενων ερευνών σύμφωνα με τα οποία οι μαθητές που παρακολουθούν μετασχολικά προγράμματα παρουσιάζουν βελτιωμένη σχολική επίδοσή σχεδόν σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα, γεγονός που επηρεάζει θετικά την ακαδημαϊκή τους πορεία (Goerge et al., 2007).

Ακόμη οι γονείς θεωρούν ότι τα προγράμματα των ΚΔΑΠ επιδρούν θετικά στην ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους. Συγκεκριμένα οι γονείς είναι πεπεισμένοι ότι η επίδραση των ΚΔΑΠ συμβάλλει ουσιαστικά σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παιδιών και στην αύξηση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και της αυτό-αποτελεσματικότητας των παιδιών, ενώ παράλληλα συμβάλλει στη βελτίωση της υγείας και ευεξίας των παιδιών, καθώς και στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στη σχολική εκπαίδευση. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει τα βιβλιογραφικές αναφορές που αναφέρουν ότι η παρακολούθηση των μετασχολικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στα ΚΔΑΠ προφέρουν ευκαιρίες κοινωνικής συμμετοχής και συνύπαρξης των παιδιών και συμβάλλουν στην κοινωνική μάθηση (Brown et al. In Vosniadou, 1996). Επιπλέον θεωρούν ότι συμβάλλει στον περιορισμό της παιδικής παραβατικότητας και της βίαιης συμπεριφοράς. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει τα ευρήματα της έρευνας των Posner & Vandell (1994) στην οποία διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή σε μετασχολικά προγράμματα παιδιών με συμπεριφορικά προβλήματα και

διαταραχές παρουσιάζουν βελτίωση σε ακαδημαϊκές επιδόσεις από τα παιδιά που δεν συμμετέχουν σε ανάλογα προγράμματα.

3.5 Η συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες;

4^ο ερευνητικό ερώτημα:

«Ποια είναι η συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες;».

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων γονέων διαμορφώθηκε ο Πίνακας 19 και το Γράφημα 19 της περιγραφικής στατιστικής. Η άποψη και των 154 των γονέων είναι ότι τα ΚΔΑΠ συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στη συνεργασία με κοινοτικούς, εκπαιδευτικούς φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους. Επίσης η πλειοψηφία των γονέων θεωρεί ότι κατά την επικοινωνία τους οι γονείς δέχονται πολύτιμες συμβουλές από τους παράγοντες των ΚΔΑΠ, ενώ κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας τους έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση του προγράμματος των παιδιών.

3.6 Τα προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ

5^ο ερευνητικό ερώτημα:

«Ποια είναι τα προβλήματα που θεωρούν οι γονείς ότι δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ;».

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων γονέων διαμορφώθηκε ο Πίνακας 20 και το Γράφημα 20 της περιγραφικής στατιστικής. Από τις απαντήσεις των γονέων διαπιστώθηκε ότι σε μεγάλη πλειοψηφία οι γονείς θεωρούν ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα ΚΔΑΠ είναι η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού και η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού. Στη συνέχεια άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η λειτουργία των ΚΔΑΠ θεωρούν ότι είναι το ωράριο λειτουργίας, η ανεπαρκής οικονομική στήριξη, η υλικοτεχνική υποδομή, η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων και η μη άρτια οργάνωση των διαδικασιών, καθώς και η συνεργασία με τους γονείς και η επιβάρυνση του εξωσχολικού χρόνου των μαθητών. Ένα θέμα που αξίζει να διερευνηθεί είναι η άποψη των γονέων ότι αποτελεί σημαντικό πρόβλημα το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών.

Όσον αφορά τα προβλήματα που είναι σχετικά με την εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού και η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού αυτά φαίνεται ότι εκπορεύονται από την ελλιπή χρηματοδότηση των φορέων που υποστηρίζουν τα προγράμματα των ΚΔΑΠ γεγονός που επισημάνθηκε στο βιβλιογραφικό μέρος της εργασίας (ΕΣΑμεΑ, 2008).

3.7 Η συμβολή των ΚΔΑΠ στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση και η σημασία των ΚΔΑΠ για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας

5^ο ερευνητικό ερώτημα:

«Ποια είναι η συμβολή των ΚΔΑΠ στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση και η σημασία των ΚΔΑΠ για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας;»

Από τις απαντήσεις των γονέων διαπιστώθηκε ότι σε μεγάλη πλειοψηφία οι γονείς θεωρούν ότι τα ΚΔΑΠ συμβάλλουν θετικά στην ομαλή μετάβαση των παιδιών από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση. Συγκεκριμένα η συντριπτική πλειοψηφία των γονέων δήλωσε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ είναι αποτελεσματική αφού επιδρούν θετικά στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους προετοιμάζοντάς τα για τη μετάβασή τους από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα κατέληξε σε σημαντικά συμπεράσματα που αποκαλύπτουν τις απόψεις ενός αριθμού γονέων των οποίων τα παιδιά τους παρακολουθούν προγράμματα σε δεκατέσσερα (14) ΚΔΑΠ από τα οποία οκτώ (8) είναι δημόσια και έξι (6) ιδιωτικά ΚΔΑΠ των τεσσάρων νομών Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας και Γρεβενών. Τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η παρούσα έρευνα είναι αποκαλυπτικά και αναδεικνύουν ένα μεγάλο μέρος τη σπουδαιότητα που έχει για τη ζωή τη δική τους και των παιδιών τους η παρακολούθηση από αυτά των προγραμμάτων που υλοποιούνται στα ΚΔΑΠ. Συνεπώς φαίνεται ότι εκτιμάται ολοένα και περισσότερο η σπουδαιότητα των ΚΔΑΠ και επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι η λειτουργία τους προσφέρει κοινωνικό έργο στις οικογένειες αφού αποτελεί την ασφαλέστερη και δημιουργικότερη λύση για τις οικογένειες και ιδιαίτερα τις εργαζόμενες μητέρες (ΚΔΑΠ με Α, 2020).

Όσον αφορά το όφελος που αποκομίζουν οι γονείς από την παρακολούθηση των προγραμμάτων των ΚΔΑΠ από τα παιδιά τους το σημαντικότερο είναι ότι μπορούν να εργαστούν χωρίς φόβο και άγχος αφού γνωρίζουν ότι τα παιδιά τους βρίσκονται σε ασφαλές περιβάλλον, γεγονός που συντελεί σε μεγάλο βαθμό στην ψυχική τους ηρεμία και την αποβολή του άγχους τους. Η ψυχική τους ηρεμία και ανακούφιση επιτείνεται από το γεγονός ότι στο ασφαλές και ποιοτικό περιβάλλον φροντίδα στο οποίο βρίσκονται προφέρονται και υλοποιούνται δραστηριότητες και ποιοτικά προγράμματα που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των παιδιών τους.

Τα παιδιά ωφελούνται ποικιλοτρόπως από την παρακολούθηση των προγραμμάτων των ΚΔΑΠ. Πρώτα πρώτα διατηρείται μέσω των προγραμμάτων η σωματική υγεία και ευεξία των παιδιών όπως τονίστηκε από τους ειδικούς (Durlak et al., 2010). Άλλο σημαντικό όφελος είναι η επίδρασή τους στην ακαδημαϊκή εξέλιξη των παιδιών αφού τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε οργανωμένα ομαδικά, είτε ατομικά αθλήματα, και έτσι να μειωθούν οι αρνητικές συνέπειες από την καθιστική ζωή αλλά και να μειωθούν οι ώρες που θα περνούσαν μπροστά σε μία οθόνη, όπως έχει τονιστεί από επιστήμονες (Barber et al., 2005).

Άλλη θετική επίδραση που έχει η παρακολούθηση των προγραμμάτων στα παιδιά είναι η συμμετοχή τους σε ομαδικές και συνεργατικές δραστηριότητες γεγονός που διευκολύνει την ψυχο-κοινωνική τους ανάπτυξη (Barber et al., 2005). Με τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες αυτές περιορίζονται οι αρνητικές συμπεριφορές, αποφεύγεται η ενασχόλησή τους με αρνητικούς παράγοντες, όπως η τηλεόραση και τα βιντεοπαιχνίδια, ενώ δημιουργούνται μηχανισμοί που βοηθούν στην ανάπτυξη της ψυχολογικής διάστασης των παιδιών (Barber et al., 2005).

Ένα θέμα που αξίζει να διερευνηθεί είναι η άποψη των γονέων ότι αποτελεί σημαντικό πρόβλημα το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών. Η άποψη αυτή εγείρει ένα σημαντικό θέμα που συνδέεται με την ελλιπή κατάρτιση των εκπαιδευτικών γεγονός που έχει τονιστεί και επισημανθεί κατά καιρούς από τους επιστήμονες. Συγκεκριμένα οι επιστήμονες έχουν τονίσει ως απαραίτητο στοιχείο της κατάρτισης των εκπαιδευτικών τη διαρκή επαγγελματική τους αναβάθμιση και εξέλιξη, ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς σε κάθε πρόκληση που προκύπτει από την κατάρτιση των προγραμμάτων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται στα ΚΔΑΠ. Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών μπορεί να δώσει τα απαραίτητα εφόδια και να ενισχύσει την επαγγελματική τους ικανότητα ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στη συνέχεια στο διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών καταρτίζοντας διαφοροποιημένο πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στις ατομικές και ιδιαίτερες μαθησιακές και ψυχο-συναισθηματικές ανάγκες κάθε μαθητή (Σούλης, 2004).

Συμπερασματικά διαπιστώνεται στην παρούσα έρευνα απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν και επιβεβαιώθηκαν οι υποθέσεις που διατυπώθηκαν Συγκεκριμένα επιβεβαιώθηκε ότι:

- Οι γονείς θεωρούν σημαντικές τις δραστηριότητες που υλοποιούνται κατά τη φοίτηση των παιδιών τους στα ΚΔΑΠ..(Απαντήσεις στις Ερ 5_1 έως 5_8).
- Οι γονείς συμφωνούν και επικροτούν τη φοίτηση των παιδιών τους στα ΚΔΑΠ (Απαντήσεις στην Ερ 13)
- Οι γονείς θεωρούν ότι τα προγράμματα που υλοποιείται στα ΚΔΑΠ ασκούν θετική επίδραση στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους;. (Απαντήσεις στις Ερ 9_1 έως 9_7).
- Οι γονείς είναι πεπεισμένοι ότι τα ΚΔΑΠ συμβάλλουν θετικά σε θέματα συνεργασίας τους με τους τοπικούς παράγοντες. (Απαντήσεις στις Ερ 10_1 έως 10_5).

- Οι γονείς προβάλλουν τα πολλά οργανωτικά και λειτουργικά προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ. (Απαντήσεις στις Ερ 11_1 έως 11_10).
- Οι γονείς θεωρούν σημαντική τη συμβολή των ΚΔΑΠ στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους (Απαντήσεις στις Ερ 8_1 έως 8_6 και 12_1 έως 12_2).

4.2 Προτάσεις μελλοντικών ερευνών

Η ερευνητική εργασία που παρουσιάστηκε με θέμα: «Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης και η σημασία τους κατά τη μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. (Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης. Απόψεις γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας)» διερεύνησε τις απόψεις των γονέων παιδιών που φοιτούν σε 14 δημόσια και ιδιωτικά ΚΔΑΠ των νομών Καστοριάς, Κοζάνης, Γρεβενών και Φλώρινας. Οι απόψεις των γονέων ανέδειξαν τις απόψεις τους για τη συμβολή των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή και ψυχο-συναισθηματική ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδιών τους και τονίστηκαν τα πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζει η λειτουργία τους. Ωστόσο τα θέματα που απασχολούν τον θεσμό των ΚΔΑΠ είναι πολλά και αξίζει να εξεταστούν στο μέλλον από ερευνητές. Τέτοια θέματα προτείνεται να είναι:

- Η εφαρμογή στρατηγικών συνεργασίας ΚΔΑΠ και οικογένειας.
- Οι επιμορφωτικές ανάγκες του προσωπικού των ΚΔΑΠ.
- Οι ανάγκες των παιδιών προσχολικής ηλικίας.
- Η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος των ΚΔΑΠ
- Η επίδραση των ΚΔΑΠ στην ψυχο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών με αναπηρία

Μέσα από τη μελέτη και πραγματοποίηση σχετικών ερευνών μπορεί να προταθούν λύσεις οι οποίες να βοηθήσουν την προσέγγιση των προβλημάτων που απασχολεί η αποτελεσματική λειτουργία των ΚΔΑΠ που απευθύνεται στην ευαίσθητη περίοδο της προσχολικής αγωγής.

4.3 Περιορισμοί της έρευνας

Παρ' όλο ότι η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε γονείς των οποίων τα παιδιά φοιτούσαν σε ΚΔΑΠ των τεσσάρων νομών Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας και

Γρεβενών, δεν μπορεί και πάλι να εξασφαλίσει γενίκευση των αποτελεσμάτων, αφού για να υπάρχει δυνατότητα γενίκευσης χρειάζεται να επιβεβαιωθούν τα ευρήματά της στο μέλλον και από άλλες έρευνες με μεγαλύτερο δείγμα συμμετεχόντων γονέων των οποίων τα παιδιά τους φοιτούν σε ΚΔΑΠ. Προτείνεται λοιπόν η πραγματοποίηση έρευνας με παρόμοιο ερευνητικό ενδιαφέρον και δείγμα τους γονείς των οποίων φοιτούν τα παιδιά τους σε ΚΔΑΠ όλης της Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

- Αλαχιώτη, Σ. & Καρατζιά- Σταυλιώτη, Ε. (2009). *Διαθεματική και Βιοπαιδαγωγική Θεώρηση της Μάθησης και της Αξιολόγησης*. Αθήνα: Λιβάνης.
- Αλεξίου, Β. (2020). *Μετασχολικά Προγράμματα: Η Περίπτωση των ΚΔΑΠμεΑ- Afterschool Programs: A case of Enrichment Centers for Disabled People*. Φλώρινα.
- Βαφέα, Α., (2000). *Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών: Ένας οδηγός για την εξωσχολική απασχόληση*. Αθήνα: ΚΕΘΙ.
- Βρυωνίτη, Α., Κυρίδης, Α., Σιβροπούλου -Θεοδοσιάδου, Ε., Χρυσ αφίδης, Κ. (2000-2006). *Οδηγός Γονέα..* Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων & Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής των ΚΠΣ. Αθήνα: Πατάκη. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: http://www.pi-schools.gr/preschool_education/yp_yliko/odig_gonea.pdf 15/05/2020
- Γεωργιάδου, Σ. (2018). *Εξωσχολικά προγράμματα: Η περίπτωση των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών*. Φλώρινα
- Δημητρίου-Χατζηνεοφύτου, Λ. (2001). *Τα 6 πρώτα χρόνια της ζωής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Εξάρχου, Ν. (2004). *Βιωματική μάθηση στην προσχολική ηλικία. Μεθοδολογική προσέγγιση δραστηριοτήτων*. Αθήνα: Ατραπός
- ΕΣΑμεΑ. (2009). *Η Πρόταση της Ε.Σ.Α.μεΑ. για ένα «Εθνικό Πρόγραμμα Δημόσιων Πολιτικών για την Αναπηρία»*. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: https://www.esamea.gr/files/december/105/3rdDec_2009.pdf. 22/05/2020
- Θωίδης, Ι. (2004). Ολοήμερο. Ένα σχολείο ανοιχτό προς τα μέσα και προς τα έξω. *Μακεδόν*, 12, 35-45
- Θωίδης, Ι., & Χανιωτάκης, Ν. (2007). Ολοήμερη εκπαίδευση. Η ευρωπαϊκή εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδας. *Επιστημονικό Βήμα του δασκάλου*, 7, 41-58
- Θωίδης, Ι., & Χανιωτάκης, Ν. (2015). *Ολοήμερο Σχολείο: Παιδαγωγικές και κοινωνικές διαστάσεις* (2η εκδ.). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική

- ΚΔΑΠ (2020). Σκοπός ίδρυσης και λειτουργίας των ΚΔΑΠ. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <https://www.dikem.gr/domes/kentro-dimioyrgikis-apasholisis-paidion-kdap/10/05/2020>
- ΚΔΑΠμεΑ. (2020). Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <https://www.schooling.gr>)
- Κουτσουβάνου, Ε. & Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, Τ. (2008). *Βοήθημα για νηπιαγωγούς. Προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Οδυσσέας
- Σιδηρά, Β. & Δεληστάθης, Α. (2000). *Ανάπτυξη Δικτύου Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και πιλοτική εφαρμογή*. Αθήνα: ΚΕΘΙ
- Σούλης, Σ. Γ. (2004). *Παιδαγωγική της ένταξης. Από το Σχολείου του Διαχωρισμού σε ένα «Σχολείο για Όλους»*. Τόμος Α΄ Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- Τσιάντζη, Μ. Σ. (1998). *Αγωγή της προσχολική ηλικίας*. Αθήνα: Gutenberg

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Barber, B. L., Stone, M. R., Hunt, J. E., & Eccles, J. S. (2005). Benefits of activity participation: The roles of identity affirmation and peer group norm sharing. In J. L. Mahoney, R. W. Larson, & J. S. Eccles (Eds.), *Organized activities as contexts of development: Extracurricular activities, after-school and community programs* (pp. 185–210). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc
- Broström, S. et al. (2014): *Preschool teachers' views on children's learning: an international perspective*, *Early Child Development and Care*, DOI: 10.1080/03004430.2014.958483
- Cole, S. R. & Cole, M. (2003). *Ανάπτυξη των παιδιών. Γνωστική και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη κατά τη νηπιακή και μέση παιδική ηλικία*. (Μτφ. Μ. Σόλμαν). Τόμος 2. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (Μτφ. Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθάρá, Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο
- Creswell, J. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας* (Μτφ. Νάνσυ Κουβαράκου). Αθήνα: Ίων

- Crowther, D.C., Kinghorn, K.J., Miranda, E., Page, R., Curry, J.A., Duthie, F.A.I., Gubb, D.C., Lomas, D.A. (2005). *Intraneuronal Abeta, non-amyloid aggregates and neurodegeneration in a Drosophila model of Alzheimer's disease*
- Decker, L. E., Decker, V. A., Townsend, T., & Neal, L. L. (2005). Community Education: Global Perspectives for Developing Comprehensive Integrated Human and Community Services. *World Leisure Journal*, 47(2), 23-30. doi: 10.1080/04419057.2005.9674392
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., & Pachan, M. (2010). A meta-analysis of afterschool programs that seek to promote personal and social skills in children and adolescents. *American journal of community psychology*, 45(3-4), 294-309
- Feldan S. R. (2008). Development Across the Life Span. Στο: Μπεξεβέγκης Η. (Επιμ.) 2009, *Εξελικτική ψυχολογία, Διά βίου ανάπτυξη*. (σ.71-80) Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg
- Goerge, R., Cusick, G. R., Wasserman, M., & Gladden, R. M. (2007). Afterschool programs and academic impact: A study of Chicago's After School Matters. Chicago: Chapin Hall Center for Children. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο <http://www.most.ie/webreports/Fatima%20reports/OST/Impact%20of%20asft er%20s chools%20chapin%20hall.pdf> 03/05/2020
- Halvorsen, A.T. & Neary, T. (2001). *Building Inclusive Schools*. Allyn & Bacon, Boston.
- Halpern, R. (2002). A different kind of child development institution: The history of after-school programs for low-income children. *Teachers College Record*, 104(2), 178-211
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2001). Early teacher-child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. *Child Development*, 72, 625-638
- Law, M., Petrenchik, T., King, G., & Hurley, P. (2007). Perceived environmental barriers to recreational, community, and school participation for children and youth with physical disabilities. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 88(12), 1636-1642.

- Little, P., Wimer, C., & Weiss, H. (2008). After school programs in the 21st century: Their potential and what it takes to achieve it. In: Issues and opportunities in out-of-school time evaluation, 10. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <http://most.ie/webreports/After%20School%20Programs%20whayt%20is%20takesH FR.pdf> 04/04/2020
- Lombardi, J. (1992). *Beyond Transition: Ensuring Continuity in Early Childhood Services*. (ERIC Document Reproduction Service No ED 345867)
- Mahoney, J. L., Lord, H., & Carryl, E. (2005). Afterschool program participation and the development of child obesity and peer acceptance. *Applied Developmental Science*, 9(4), 202-215
- Mayo, D. (2005). "Philosophy of Statistics" in S. Sarkar and J. Pfeifer (eds.) *Philosophy of Science: An Encyclopedia*. London: Routledge:
- Marshall, N. L., Coll, C. G., Marx, F., McCartney, K., Keefe, N., & Ruh, J. (1997). After-school time and children's behavioral adjustment. *Merrill-Palmer Quarterly* (1982-), 497-514.
- Posner, J. K., & Vandell, D. L. (1994). Low- income children's after- school care: Are there beneficial effects of after- school programs?. *Child development*, 65(2), 440-456.
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. (Μτφ. Β. Νταλάκου & Κ. Βασιλικού). Αθήνα: Gutenberg.
- Verma, G. K. & Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική έρευνα, θεωρητικές προσεγγίσεις και τεχνικές*. (Μτφ. Ε. Γρίβα). Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός, Γ.
- Vosniadou, S. (1996). How children learn, Educational Practices series-7
- Ward, R. (2000). Transfer from middle to secondary school: A New Zealand study. *International journal ob educational Research*, 33, p.p. 365-374
- Williams, M., & Gersch, I. (2004). Teaching in mainstream and special schools: ar the stresses similar or different?. *British Journal of Special Education*, 31(3). 157-162.
- Woodmansee, C., Hahne, A., Imms, C., & Shields, N. (2016). Comparing participation in physical recreation activities between children with disability

and children with typical development: A secondary analysis of matched data. *Research in developmental disabilities*, 49, 268-276.

Νομοθεσία

Νόμος Πλαίσιο υπ' αριθμ.1566/85. *Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: ΟΕΔΒ. (1985 Σεπτέμβριος 30)

ΟΤΑ Α΄ Βαθμού (2011). Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <https://www.ypes.gr/ota-a-vathmoy> 25/05/2020

Υπουργική Απόφαση. *Προϋποθέσεις αδειοδότησης ΚΔΑΠ*. (2019). Αριθμ. πρωτ. Δ11/39766/1927/10-9-2019 Αθήνα: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <http://www.odigostoupoliti.eu/kentra-dimiourgikis-apascholisis-paidion-kdap-adeia-leitourgias> 10/05/2020

ΥΠ.Π.Ε.Θ. (2016). Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπουργικής απόφασης με θέμα: Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) από Δημοτικές Επιχειρήσεις του άρθρου 277 και επόμενα του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Δ.Κ.Κ), Διαδημοτικές Επιχειρήσεις, Ενώσεις Δημοτικών Επιχειρήσεων και φορείς ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. ΦΕΚ 2991/Β/19-9-2016.

Υπουργική Απόφαση «*Τροποποίηση Κωδικοποίησης κοινών υπουργικών αποφάσεων για το Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης...*» ΦΕΚ 509/Β/20.04.2006 Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <http://www.et.gr/> 15/05/2020

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2001β). Υπουργική απόφαση με θέμα: *Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) από Δημοτικές Επιχειρήσεις του άρθρου 277 και επόμενα του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Δ.Κ.Κ), Διαδημοτικές Επιχειρήσεις, Ενώσεις Δημοτικών Επιχειρήσεων και φορείς ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα*. ΦΕΚ 1397/Β/22-10-2001. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <http://www.et.gr/> 15/05/2020

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

A/A Ερωτ/γίου

Αγαπητοί γονείς,

η συμπλήρωση αυτού του ερωτηματολογίου δεν είναι υποχρεωτική. Κατά την ανάλυση των ερωτηματολογίων θα χρησιμοποιηθούν μόνο οι απαντήσεις σας, γι' αυτόν τον λόγο θα συμπληρωθούν ανώνυμα.

Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

Ηλικία : έως 30 31-40 41 και πάνω

Εκπαίδευση: Δημοτικό/Γυμνάσιο Λύκειο/Τεχνική Σχολή Πανεπιστήμιο/Α

Εργάζεστε και εσείς και ο σύζυγός σας: ΝΑΙ ΟΧΙ

Εργάζεται μόνο ο ένας από τους δύο; ΝΑΙ ΟΧΙ

Ποια είναι η εργασία σας;

Πόσα παιδιά έχετε;

Πόσα από τα παιδιά σας παρακολουθούν τα προγράμματα του ΚΔΑΠ;

Σε ποιες τάξεις πηγαίνουν;

1. Πόσο καιρό πηγαίνει το παιδί σας στο ΚΔΑΠ; (Σημειώστε τις απαντήσεις σας για το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας που παρακολουθεί τα προγράμματα του ΚΔΑΠ)

Λιγότερο από 1 χρόνο 1 χρόνο πάνω από ένα χρόνο

2. Πόσο συχνά πηγαίνει το παιδί σας στο ΚΔΑΠ;

Καθημερινά δύο-τρεις φορές την εβδομάδα

3. Πόσο συχνά βοηθάτε το παιδί σας στις υποχρεώσεις που έχει για το σχολείο;

Ποτέ Σπάνια Μερικές φορές Συχνά Κάθε μέρ

4. Πιστεύετε ότι ο χρόνος που διαθέτετε για τα παιδιά σας είναι αρκετός;

ΝΑΙ ΟΧΙ

5. Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω δραστηριότητες;	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Αισθητικής αγωγής (θεατρική αγωγή, μουσική, χορός, εικαστικά)					
Αθλητικές-Κινητικές δραστηριότητες					
Ελεύθερο παιχνίδι					
Ξένες γλώσσες (π.χ αγγλικά)					
Πληροφορική					
Πολιτιστικοί σύλλογοι					
Κατηχητικό					
Προσκόπους					

6. Σε ποιες από τις παρακάτω δραστηριότητες συμμετέχει το παιδί σας;

Θέατρο	
Μουσική	
Χορός	
Εικαστικά	
Αθλητισμός	
Ξένες γλώσσες (π.χ αγγλικά)	
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)	
Πολιτιστικοί σύλλογοι	
Κατηχητικό	
Προσκόπους	

7. Υπάρχουν κάποιες εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετείχε το παιδί σας αλλά τις σταμάτησε επειδή τώρα τις παρακολουθεί στο ΚΛΑΠ; Αν ναι ποιες από τις παρακάτω;

Θέατρο	
Μουσική	
Χορός	
Εικαστικά	
Αθλητισμός	
Ξένη γλώσσα	
Πληροφορική	

8 Το παιδί/παιδιά σας πηγαίνουν στο ΚΛΑΠ γιατί εκεί:	Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Αρκετά σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Πάρα πολύ σημαντικό
περνούν δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο					
περνούν το χρόνο τους σε ένα ασφαλές, ποιοτικό και ευχάριστο περιβάλλον					
Περιορίζεται η ενασχόληση των παιδιών με την τηλεόραση, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια κλπ.					
ασχολούνται με δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στα εξωσχολικά ενδιαφέροντά τους.					
αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους .					
ασχολούνται με δραστηριότητες χρήσιμες για το σχολείο.					

9Η λειτουργία των ΚΛΑΠ συμβάλλει:	Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Αρκετά σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Πάρα πολύ σημαντικό
στη βελτίωση της επίδοσης των παιδιών στο σχολείο.					
στον περιορισμό της παιδικής παραβατικότητας και της βίαιης συμπεριφοράς.					
στη βελτίωση των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παιδιών.					
στην αύξηση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και της αυτό-αποτελεσματικότητας των παιδιών.					
στη βελτίωση της υγείας και ευεξίας των παιδιών (φροντίδα για τη σωστή διατροφή, αθλητικές δραστηριότητες).					
στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση					
στη δημιουργία φιλικών σχέσεων					

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
10 Πόσο σημαντική θεωρείτε:					
τη συχνή επικοινωνία των εκπαιδευτικών του ΚΔΑΠ με τους γονείς των μαθητών.					
τη συμμετοχή των γονέων στη διαμόρφωση του προγράμματος.					
τη δυνατότητα παροχής συμβουλών στους γονείς.					
τη συνεργασία του ΚΔΑΠ με κοινοτικούς, εκπαιδευτικούς φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους					
την αξιοποίηση χώρων εκτός ΚΔΑΠ					

11 Πόσο σημαντικά είναι κατά τη γνώμη σας τα παρακάτω προβλήματα που υποστηρίζεται πως δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ;

	Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Αρκετά σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Πάρα πολύ σημαντικό
Η έλλειψη του εκπαιδευτικού προσωπικού.					
Η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού.					
Η ανεπαρκής οικονομική στήριξη.					
Η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων.					
Η μη άρτια οργάνωση των διαδικασιών-δραστηριοτήτων.					
Η υλικοτεχνική υποδομή.					
Η επιβάρυνση του εξωσχολικού χρόνου των μαθητών.					
Η συνεργασία με τους γονείς					
Το ωράριο λειτουργίας					
Το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών					

12 Πιστεύετε ότι τα παιδιά σας:	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ;					
επιστρέφουν κουρασμένα από το ΚΔΑΠ;					

13 Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική;

Καθόλου Πολύ Πάρα
πολύ

14 Υπάρχει κάτι άλλο σχετικά με το ΚΔΑΠ, που θεωρείτε ότι είναι σημαντικό και δεν περιλαμβάνεται στο ερωτηματολόγιο; Αν ναι, μπορείτε να το επισημάνετε.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία

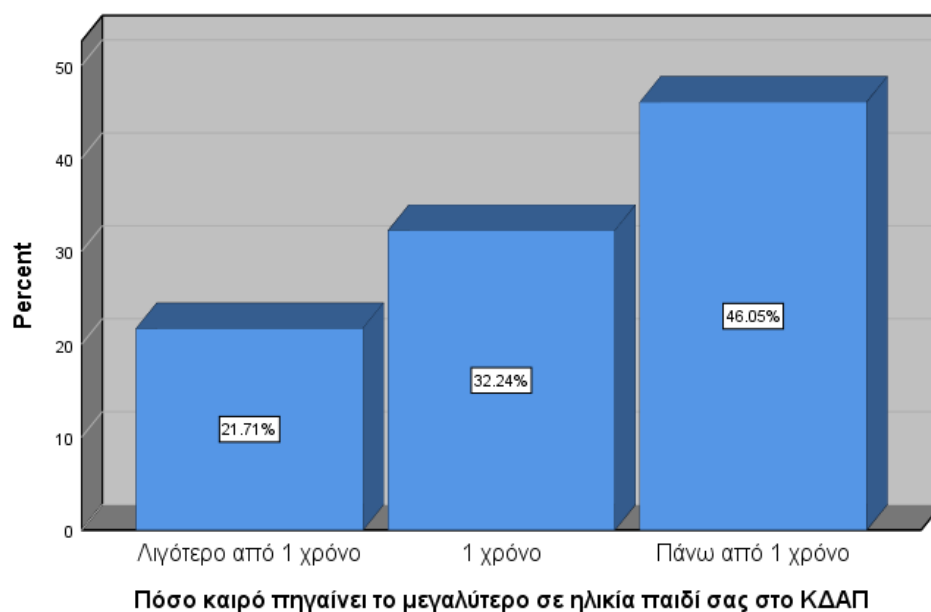
			<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Cumulative Percent</i>
Φύλο	Valid	Άνδρας	68	44.4	44.4
		Γυναίκα	85	55.6	100.0
		Total	153	100.0	
	Missing	System	1		
	Total		154		
Ηλικία	Valid	Έως 30 ετών	32	20.8	20.8
		31-40	81	52.6	73.4
		41 και άνω	41	26.6	100.0
		Total	154	100.0	
Εκπαίδευση	Valid	Δημοτικό/Γυμνάσιο	11	7.2	7.2
		Λύκειο/Τεχνική Σχολή	84	55.3	62.5
		Πανεπιστήμιο/AEI	57	37.5	100.0
		Total	152	100.0	
	Missing	System	2		
	Total		154		
Εργάζεστε και εσείς και ο σύζυγός σας	Valid	Ναι	111	72.5	72.5
		Όχι	42	27.5	100.0
		Total	153	100.0	
	Missing	System	1		
	Total		154		
Εργάζεται μόνο ένας από τους δύο	Valid	Ναι	43	28.5	28.5
		Όχι	108	71.5	100.0
		Total	151	100.0	
	Missing	System	3		
	Total		154		
Ποια είναι η εργασία σας	Valid	Δημόσιος υπάλληλος	27	17.5	17.5
		Ιδιωτικός υπάλληλος	28	18.2	35.7
		Ελεύθερος επαγγελματίας	19	12.3	48.1
		Εκπαιδευτικός	12	7.8	55.8
		Οικιακά	16	10.4	66.2

		Στρατιωτικός-αστυνομικός	14	9.1	75.3
		Αγρότης	9	5.8	81.2
		Άνεργος	9	5.8	87.0
		Άλλο	20	13.0	100.0
		Total	154	100.0	
Πόσα παιδιά έχετε	Valid	1	21	13.6	13.6
		2	87	56.5	70.1
		3	32	20.8	90.9
		4	14	9.1	100.0
		Total	154	100.0	
Πόσα από τα παιδιά σας παρακολουθούν τα προγράμματα του ΚΔΑΠ	Valid	1	84	54.5	54.5
		2	62	40.3	94.8
		3	8	5.2	100.0
		Total	154	100.0	
Σε ποιες τάξεις πηγαίνουν (1ο παιδί)	Valid	Νηπιαγωγείο	73	47.4	47.4
		A-B Δημοτικού	44	28.6	76.0
		Γ-Δ Δημοτικού	26	16.9	92.9
		Ε-ΣΤ Δημοτικού	11	7.1	100.0
		Total	154	100.0	
Σε ποιες τάξεις πηγαίνουν (2ο παιδί)	Valid	Νηπιαγωγείο	1	1.4	1.4
		A-B Δημοτικού	19	27.1	28.6
		Γ-Δ Δημοτικού	30	42.9	71.4
		Ε-ΣΤ Δημοτικού	20	28.6	100.0
		Total	70	100.0	
	Missing	System	84		
	Total		154		
Σε ποιες τάξεις πηγαίνουν (3ο παιδί)	Valid	Γ-Δ Δημοτικού	2	25.0	25.0
		Ε-ΣΤ Δημοτικού	6	75.0	100.0
		Total	8	100.0	
	Missing	System	146		
	Total		154		

Πίνακας 2: Πόσο καιρό πηγαίνει το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας στο ΚΔΑΠ

		<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Cumulative Percent</i>
Valid	Λιγότερο από 1 χρόνο	33	21.7	21.7
	1 χρόνο	49	32.2	53.9
	Πάνω από 1 χρόνο	70	46.1	100.0
	Total	152	100.0	
Missing	System	2		
Total		154		

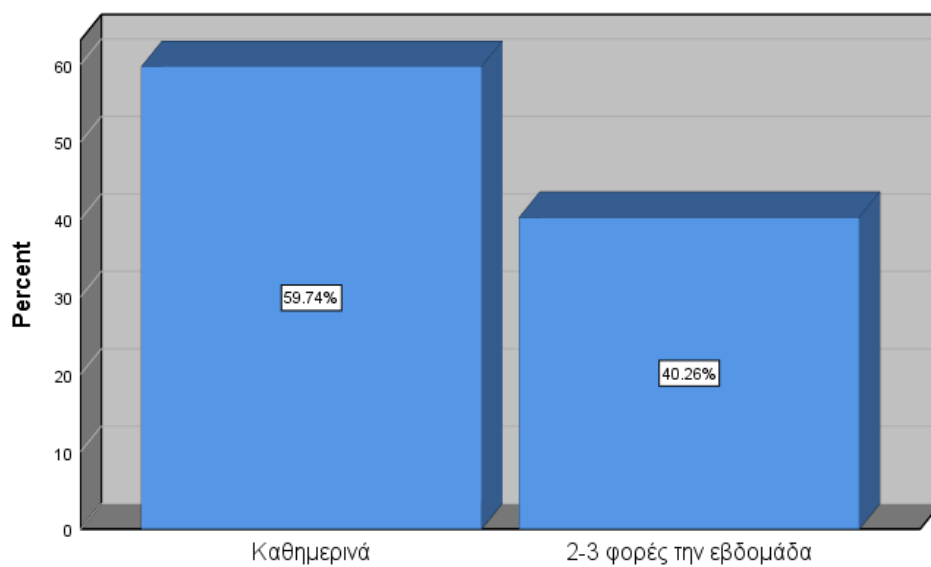
Γράφημα 1: Πόσο καιρό πηγαίνει το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας στο ΚΔΑΠ

Πίνακας 3: Πόσο συχνά πηγαίνει το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας στο ΚΔΑΠ

		<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Cumulative Percent</i>
Valid	Καθημερινά	92	59.7	59.7
	2-3 φορές την εβδομάδα	62	40.3	100.0
	Total	154	100.0	

Γράφημα 2: Πόσο συχνά πηγαίνει το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας στο ΚΔΑΠ

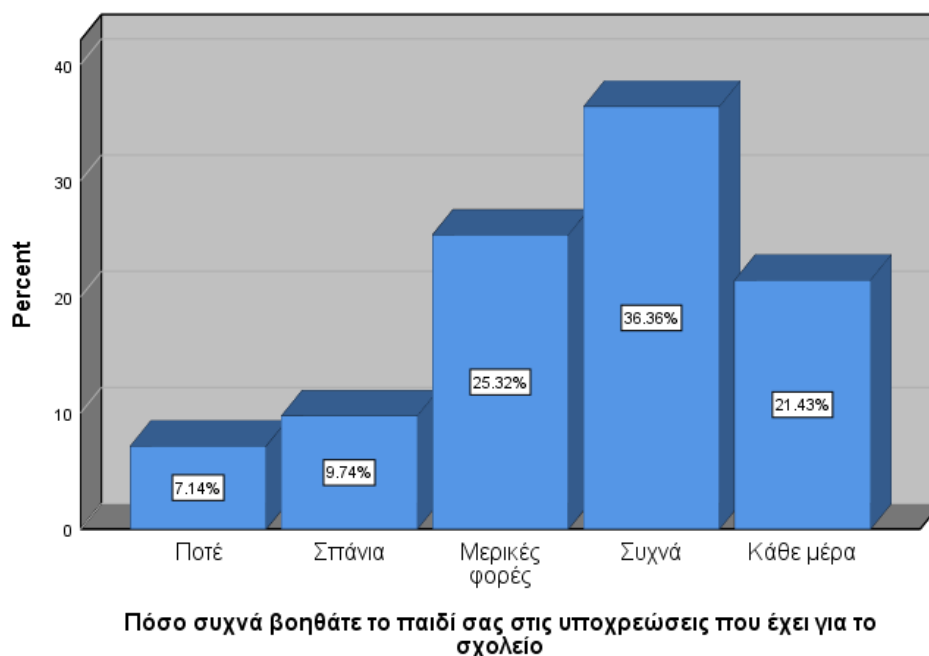
Πόσο συχνά πηγαίνει το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας στο ΚΔΑΠ

Πόσο συχνά πηγαίνει το μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί σας στο ΚΔΑΠ

Πίνακας 4: Πόσο συχνά βοηθάτε το παιδί σας στις υποχρεώσεις που έχει για το σχολείο

		<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Cumulative Percent</i>
Valid	Ποτέ	11	7.1	7.1
	Σπάνια	15	9.7	16.9
	Μερικές φορές	39	25.3	42.2
	Συχνά	56	36.4	78.6
	Κάθε μέρα	33	21.4	100.0
	Total	154	100.0	

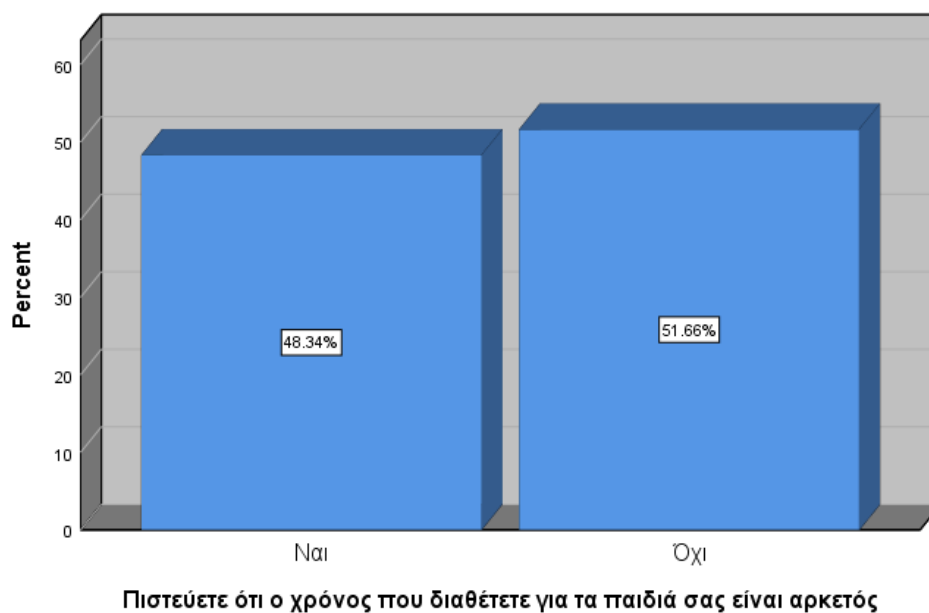
Γράφημα 3: Πόσο συχνά βοηθάτε το παιδί σας στις υποχρεώσεις που έχει για το σχολείο

Πίνακας 5: Πιστεύετε ότι ο χρόνος που διαθέτετε για τα παιδιά σας είναι αρκετός

		<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Cumulative Percent</i>
Valid	Ναι	73	48.3	48.3
	Όχι	78	51.7	100.0
	Total	151	100.0	
Missing	System	3		
Total		154		

Γράφημα 4: Πιστεύετε ότι ο χρόνος που διαθέτετε για τα παιδιά σας είναι αρκετός

Πίνακας 6: Σημαντικότητα δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ

	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Αισθητικής αγωγής (θεατρική αγωγή, μουσική, χορός, εικαστικά)	4.09	0.851
Αθλητικές - Κινητικές δραστηριότητες	4.25	0.783
Ελεύθερο Παιχνίδι	3.59	1.030
Ξένες γλώσσες (πχ Αγγλικά)	3.99	1.109
Πληροφορική	3.96	1.110
Πολιτιστικοί σύλλογοι	3.17	1.121
Κατηχητικό	2.78	1.330
Προσκόπους	2.76	1.374

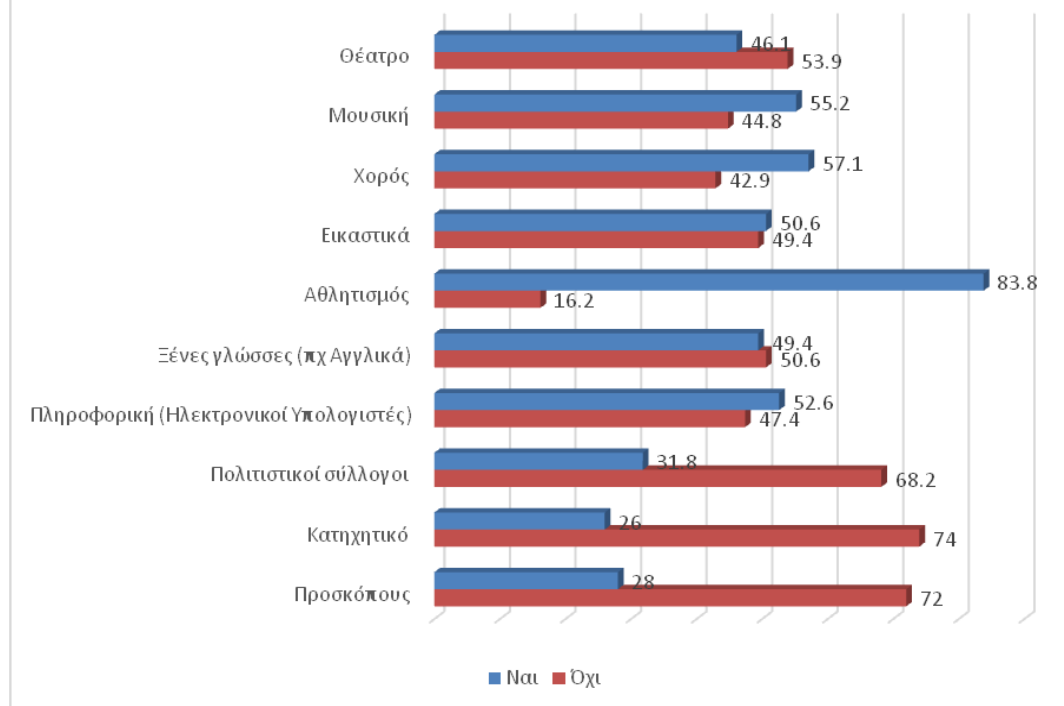
Γράφημα 5: Σημαντικότητα δραστηριοτήτων των ΚΔΑΠ

Πίνακας 7: Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά

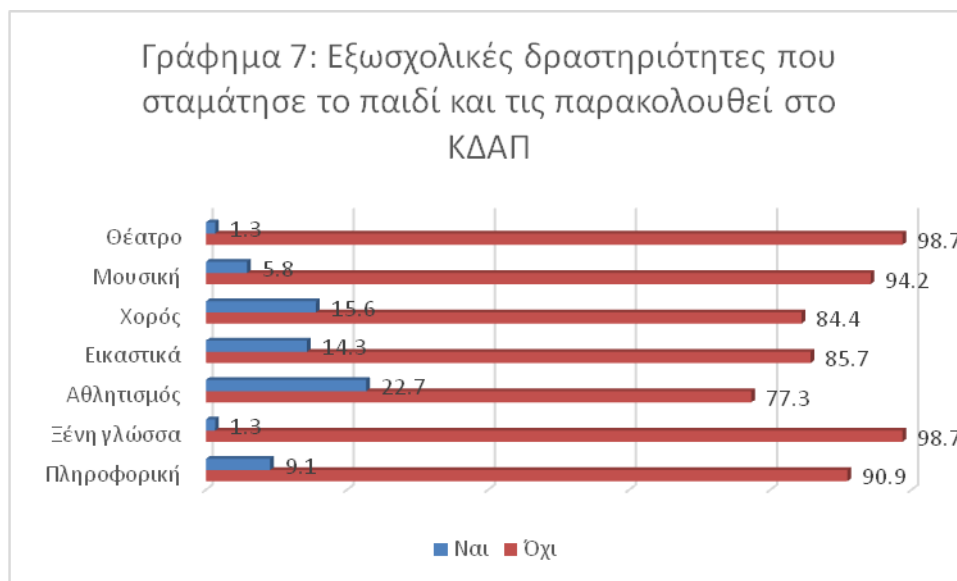
	Ναι		Όχι	
	<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>
Θέατρο	71	46.1	83	53.9
Μουσική	85	55.2	69	44.8
Χορός	88	57.1	66	42.9
Εικαστικά	78	50.6	76	49.4
Αθλητισμός	129	83.8	25	16.2
Ξένες γλώσσες (πχ Αγγλικά)	76	49.4	78	50.6
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)	81	52.6	73	47.4
Πολιτιστικοί σύλλογοι	49	31.8	105	68.2
Κατηχητικό	40	26.0	114	74.0
Προσκόπους	43	28.0	111	72.0

Γράφημα 6: Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά

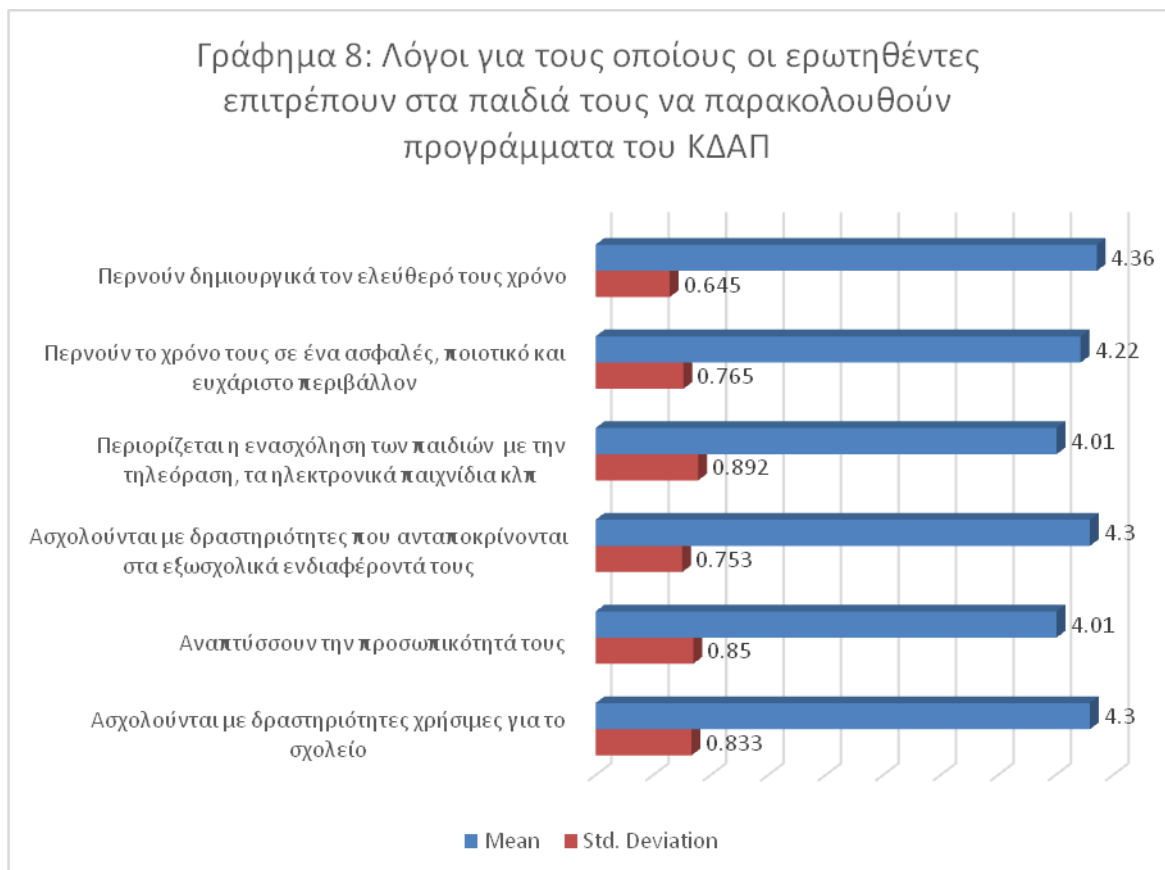
Πίνακας 8: Εξωσχολικές δραστηριότητες που σταμάτησε το παιδί και τις παρακολουθεί στο ΚΔΑΠ

	Ναι		Όχι	
	<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>
Θέατρο	2	1.3	152	98.7
Μουσική	9	5.8	145	94.2
Χορός	24	15.6	130	84.4
Εικαστικά	22	14.3	132	85.7
Αθλητισμός	35	22.7	119	77.3
Ξένη γλώσσα	2	1.3	152	98.7
Πληροφορική	14	9.1	140	90.9

Πίνακας 9: Λόγοι για τους οποίους οι ερωτηθέντες επιτρέπουν στα παιδιά τους να παρακολουθούν προγράμματα του ΚΔΑΠ

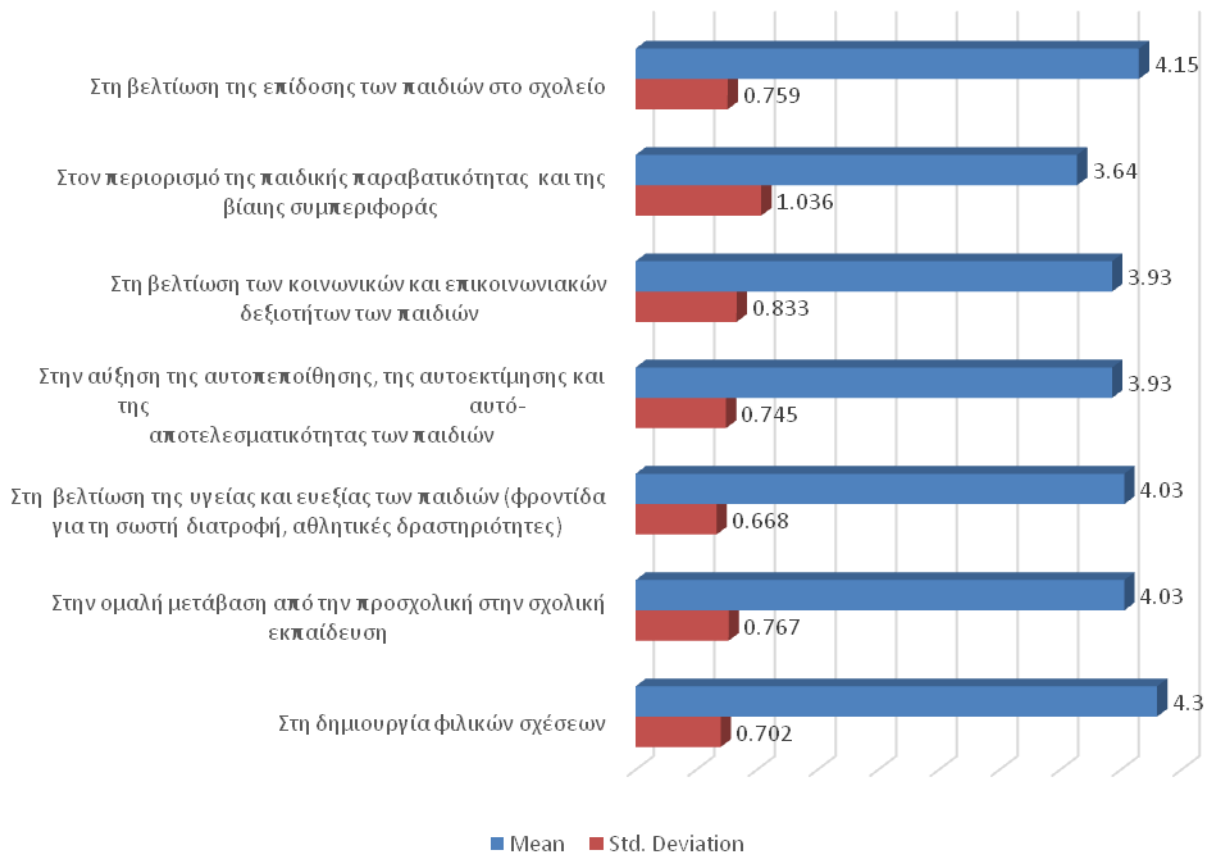
	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Περνούν δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο	4.36	0.645
Περνούν το χρόνο τους σε ένα ασφαλές, ποιοτικό και ευχάριστο περιβάλλον	4.22	0.765
Περιορίζεται η ενασχόληση των παιδιών με την τηλεόραση, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια κλπ	4.01	0.892
Ασχολούνται με δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στα εξωσχολικά ενδιαφέροντά τους	4.30	0.753
Αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους	4.01	0.850
Ασχολούνται με δραστηριότητες χρήσιμες για το σχολείο	4.30	0.833

Πίνακας 10: Επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών

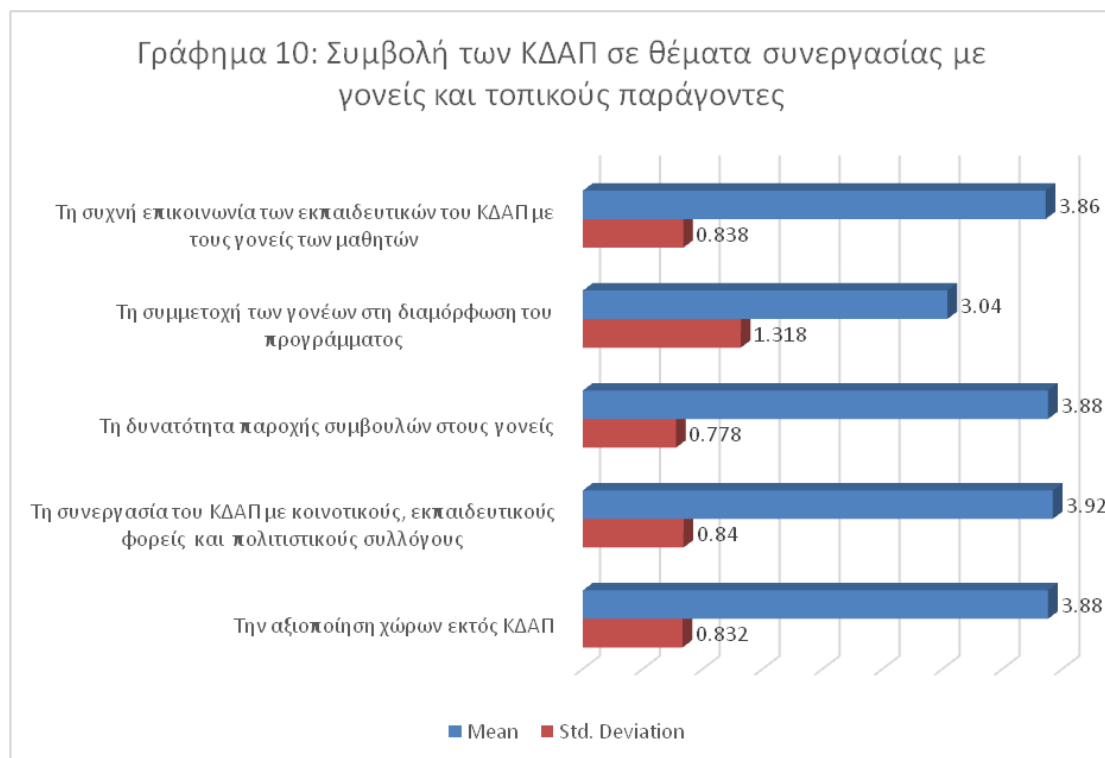
	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Στη βελτίωση της επίδοσης των παιδιών στο σχολείο	4.15	0.759
Στον περιορισμό της παιδικής παραβατικότητας και της βίαιης συμπεριφοράς	3.64	1.036
Στη βελτίωση των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παιδιών	3.93	0.833
Στην αύξηση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και της αυτό-αποτελεσματικότητας των παιδιών	3.93	0.745
Στη βελτίωση της υγείας και ευεξίας των παιδιών (φροντίδα για τη σωστή διατροφή, αθλητικές δραστηριότητες)	4.03	0.668
Στην ομαλή μετάβαση από την προσχολική στην σχολική εκπαίδευση	4.03	0.767
Στη δημιουργία φιλικών σχέσεων	4.30	0.702

Γράφημα 9: Επίδραση των ΚΔΑΠ στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών

Πίνακας 11: Συμβολή των ΚΔΑΠ σε θέματα συνεργασίας με γονείς και τοπικούς παράγοντες

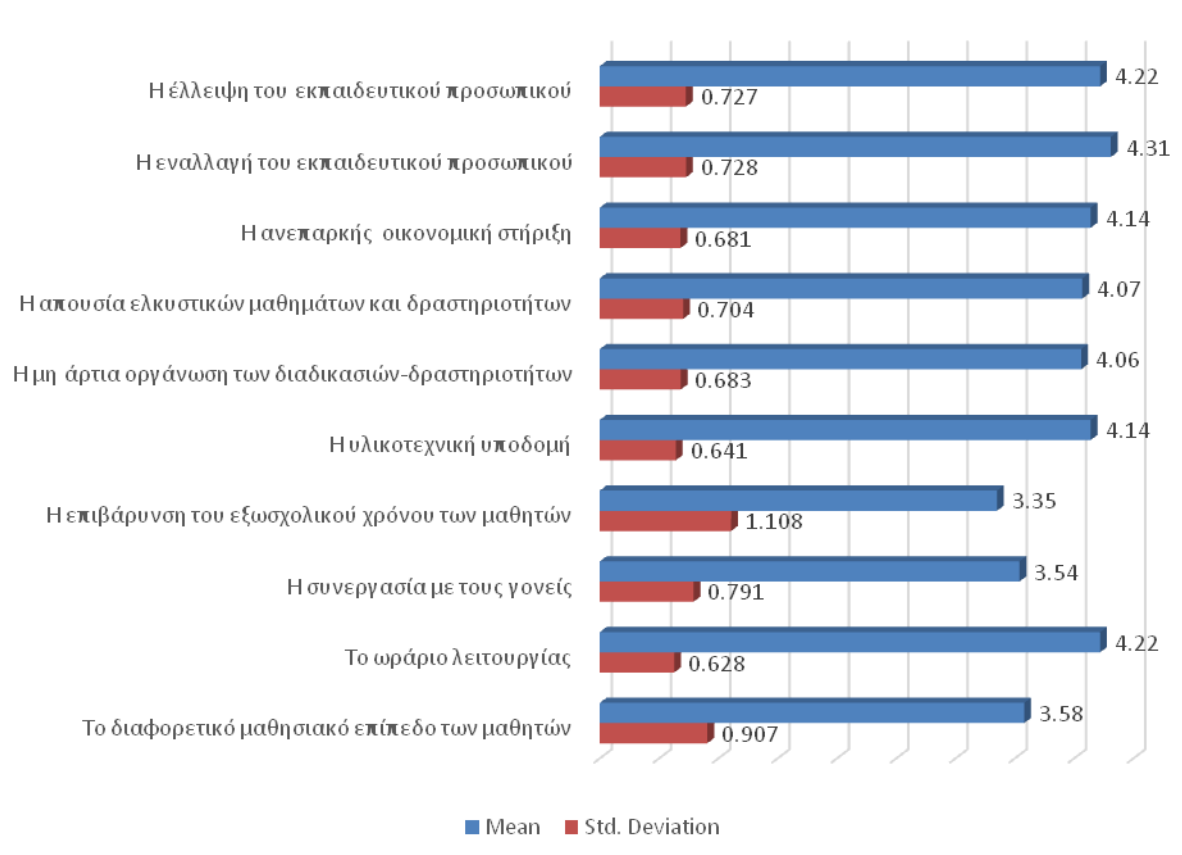
	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Τη συχνή επικοινωνία των εκπαιδευτικών του ΚΔΑΠ με τους γονείς των μαθητών	3.86	0.838
Τη συμμετοχή των γονέων στη διαμόρφωση του προγράμματος	3.04	1.318
Τη δυνατότητα παροχής συμβουλών στους γονείς	3.88	0.778
Τη συνεργασία του ΚΔΑΠ με κοινοτικούς, εκπαιδευτικούς φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους	3.92	0.840
Την αξιοποίηση χώρων εκτός ΚΔΑΠ	3.88	0.832

Πίνακας 12: Προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ

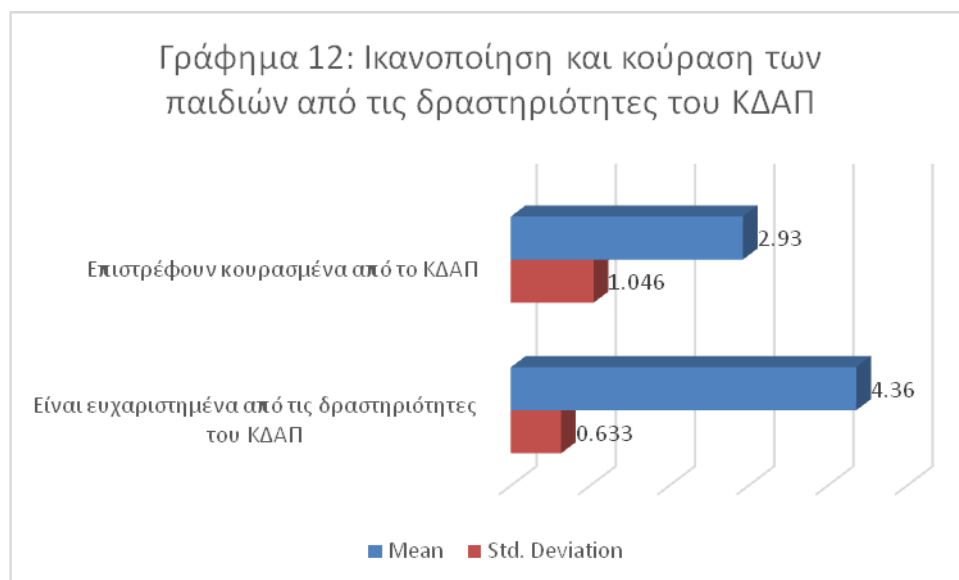
	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Η έλλειψη του εκπαιδευτικού προσωπικού	4.22	0.727
Η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού	4.31	0.728
Η ανεπαρκής οικονομική στήριξη	4.14	0.681
Η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων	4.07	0.704
Η μη άρτια οργάνωση των διαδικασιών-δραστηριοτήτων	4.06	0.683
Η υλικοτεχνική υποδομή	4.14	0.641
Η επιβάρυνση του εξωσχολικού χρόνου των μαθητών	3.35	1.108
Η συνεργασία με τους γονείς	3.54	0.791
Το ωράριο λειτουργίας	4.22	0.628
Το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών	3.58	0.907

Γράφημα 11: Προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία των ΚΔΑΠ

Πίνακας 13: Ικανοποίηση και κούραση των παιδιών από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ

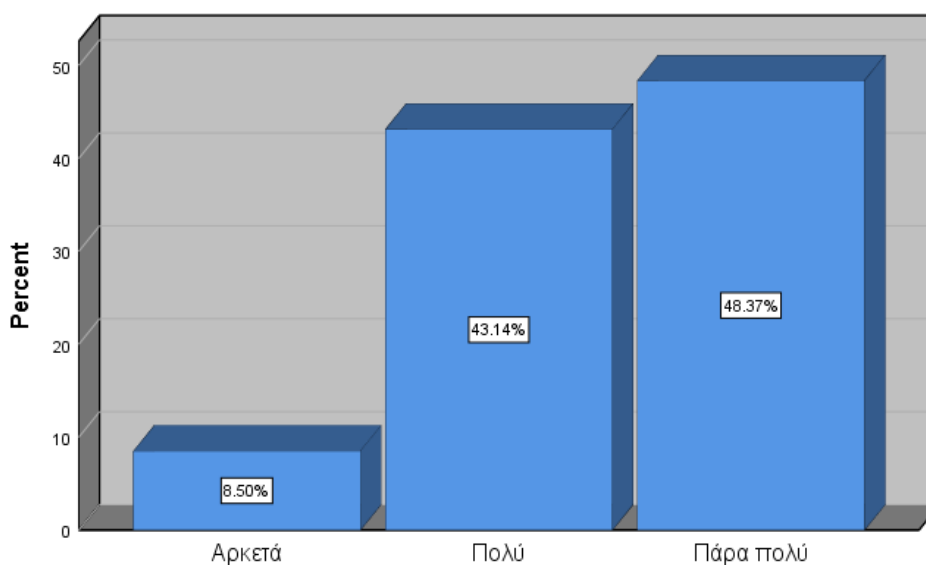
	<i>Mean</i>	<i>Std. Deviation</i>
Είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του ΚΔΑΠ	4.36	0.633
Επιστρέφουν κουρασμένα από το ΚΔΑΠ	2.93	1.046

Πίνακας 14: Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική

		<i>Frequency</i>	<i>Valid Percent</i>	<i>Cumulative Percent</i>
Valid	Αρκετά	13	8.5	8.5
	Πολύ	66	43.1	51.6
	Πάρα πολύ	74	48.4	100.0
	Total	153	100.0	
Missing	System	1		
Total		154		

Γράφημα 13: Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική

Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική

Από τη συνολική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι η λειτουργία των ΚΔΑΠ, είναι αποτελεσματική